

Bu kitapni suratlarının 2017 yıl Qaraqış ay
Peterburgdağı Orus Milli Kitapxanasında
Arslan İbrahim Borasuotarlı alğan.

www.til.im

КУМЫКСКОЕ НАРѢЧІЕ. DIALECTE DE KOUMIKS.

I.

ПОСЛОВИЦЫ И ПОГОВОРКИ.

قەموق نى بىرنىغى صىنالغان سوزلىرى

1.

* توشما نىڭ غە تورا ايتىنىڭ دو
نىڭ غە اولكىو بولور*

2.

* اولكىو دن ايلانغان غە اولكىو
تابولور*

3.

* سىلەككىان اوچۇن بارمۇق توشماس
صو توشار*

4.

* باش قابولسىه بورك تابولور*

5.

* آطى بار آطلانماسى يەرى بار آطلانور

6.

* اوى بولور او يىزدىن بىلكلەن*

7.

* آط تىزدىن يېكىت سوزدىن بىلكلەن*

8.

* يىخشىنى اصلىين سورامە يەماننى
تەخومىنە قارامە *

9.

* يەمان بىر كاىن آيتار يىخشى كوركائىن
آيتار*

10. - 109. N1

* ارخارنهسى ايسكى سوز ارجىراوغى
ايىكى كوز*

11. * اچکى رکان قوى آل-ورفوس
قوغاس قوري قولغه *
12. * آلمه ترکمندن ارك نوشماس *
13. * انا سى ترك كه منسى قزى بوناق
غه منمار *
14. * آط آلسنك باش بولان نوش آل
قانون آلسنك قباق بولان فاش آل *
15. * اورتاق او كوزدن اونكىغاچه بىزاو
فو لاي *
16. * تانا يككان تاريق ماس *
17. * صونكى مرا ال قويروق سز *
18. * آوزدن حيقغان باشغه تيار *
19. * عقل ياشى بولاس باشد ده بولور *
20. * سبانند سوز لاشكان ايندر ينده
كونكر اماس *
21. * كوزدن تايانغان كونكلدن نابار *
22. * كشىنى آطى نەمنكان تيز توشار *
23. * كوز كورمسه كونكل سوباس *
24. * سالغان حىفار قزاندن *
25. * بال نونغان بارمغن بالار *
26. * ييلاما يغان باشغه اچك برماس *
27. * كوب دوست نونغان دوست
سز فالور *
28. * قورقغان غه قوش كورنور *
29. * ايىت كه چاريق ايتسنك اوزي
آشار *
30. * ازلىكى نوشمان ايل بوللاس *
31. * ايىكى كىيمەنى باشن تونغان
صوغە آغار *

32.

* ایکی خار بوز بر قول غه صیماس *

33.

* ایشک ایشک نی بورچه قاشور *

34.

* یانکغوز ترک باو بولماس یانکغوز
تاش قلعه بولماس *

35.

* تیل سز نی تیلن آناسی بیلور *

36.

* اییا سی یوق نی بوری اشار *

37.

* یوز کون ارک بیرکون کرک *

38.

* عالم بولقدن آدم بولق چین *

39.

* دوست نی سرین دوست بیلور *

40.

* اوستادن شاکرد اوزار *

41.

* ایکاؤ بیراونی تنکری س *

42.

* قزی بارنی نازی بار *

43.

* اولانی یوقنى قزی چروکه بار *

44.

* آلتى خابسە ارتوبىار آلتىمش
خابسە آط توبىار *

45.

* آز قدرین بىلمكان كوب قدرین
بىلماس *

46.

* آج قدرین توق بىلماس *

47.

* ایلاچى كە اولم يوق *

48.

* يولاوجى يولىد يخشى *

49.

* ار يالغان ايتماس ايد يالغان
آيتار *

50.

* مالىع قانىع قارت بولماس *

51.

* صوجرمەسى صودە صينار كوب
اوينagan بيركون تىنار *

52.

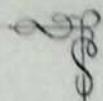
* تویغە بار سنك توبوب بار *

<p>53.</p> <p>* اصیل سر آطغه مینسنه آتاسین
نانوماس *</p>	63. * ملا اوزنه يول تابار *
54. * دلی بیماس بیمیسه تینماس *	64. * آوز بیلکانن سویلر *
<p>55.</p> <p>* صیمرساوب بیلمکان که آزبار
دینهغور *</p>	65. * نامردنی چیراغی یانماس *
56. * چیغا سی مالعه ایماسی باو *	66. * قوناقغه آشنك برمه قاشنك بر *
<p>57.</p> <p>* ایکى اوکوزم آراند نه قایغوم بار
بوراندھ *</p>	<p>67.</p> <p>* دوکى دن پلاودھ بولور تالاودھ
بولور *</p>
<p>58.</p> <p>* بک بایلاغان چیلماس بک
آناس بیلاماس *</p>	68. * فافیھلی سوز که قارو یوق *
59. * یتیمنی قالاجی قویننک باراشور *	<p>69.</p> <p>* تو وراسن آینغان تو وغاننه
یراماں *</p>
60. * یتیم ینکسز بولور *	<p>70.</p> <p>* بزولانی ایجییندھ بوطی سینغان
نانابار *</p>
61. * بالغانچی شهاتی یانندھ *	71. * کبج کلکان قوناق یاندن آشار *
62. * مالی بوقف صیب یوق *	<p>72.</p> <p>* بیر آطنی بخشلغدن منك آط
صو ایچار *</p>

73. * * بارین برکان بایغه سارملق *	82. * * آشاب تویهغان يالاب تویهاس *
<p>74. *</p> <p>* صوغان سيرك بولسه باشى
اوللو بولور *</p>	<p>83. *</p> <p>* استانبولغه اوت توش سه چيتام
نى قربى ده كويماي *</p>
<p>75. *</p> <p>* قارغه بلاسينه آپ آغم كيرپى
بلاسينه وپ يومشاگم دير *</p>	84. * * كلېنم سغه آيتامن قزم سەتنكلا *
<p>76. *</p> <p>* ميشيك بلاسين کول کە بولغاب
آشار *</p>	85. * * صوغان صدیرر *
77. * * آفساق قارغه آلدن اوچار *	86. * * بى برکان نى كوزنە قارامە *
78. * * صبر نوبى صارى التون *	<p>87. *</p> <p>* قول بولان قويق آشامە قوسدر
مسە چېچىرر *</p>
<p>79. *</p> <p>* او بورنکى اورتاق فوزغۇن نىكى
ترك باشدە *</p>	88. * * ايشلەكان تىشلىماس *
<p>80. *</p> <p>* آيلانج بولسىن بول يخشى آيلق
بولسىن قز يخشى *</p>	<p>89. *</p> <p>* ات دن آصو بولدى اور بولامق
شورپەنى *</p>
81. * * بلالي قىرغە آش بەاس *	90. * * انا كونكلى بلادە بلادە كونكلى ھوادە *
	<p>91. *</p> <p>* ايشكى نى يوكى آور بولسە بىك
بور *</p>

92. * ايشك بلاس نورا آزار * 93. * بالغانپىنى كرتى سينىدە اينام يوق * 94. * اوزم ديكان كوزم در * 95. * ايدىن گين ايجىكى چىفارر * 96. * الله ديكان آج قالماس آج قالسىدە كېچ قالماس * 97. * الله اورغاننى يېغمىرده فارغار * 98. * يېغمىرده اوز باشنه دوا اينكان * 99. * اچكى آشاغاننى باشندە اوت بانا * 100. * تىرى من دە قاپچىق يراشور * 101. * اوزغان ينفورنى آرقىدىن يامەجي آلوب چاپماس *	102. * نصبىنكى قوزدن بىيـل قوزدن بىيل مە قزدن بىيل * 103. * الله بولسە قولده در * 104. * پاستان بايلق بىر آيلق * 105. * بوغاغە بزاو تىماس * 106. * كلەنلىك جوبىئ بولور ينكىغى كلين اوبيئ بولور * 107. * ينكىغى الله جوبىئ بولور ينكىغى كلين اوبيئ بولور * 108. * بقه صىـسە كولـكە آصو * 109. * اوچارغە سالغان كوندىن چارىق ليق چىقماس * 110. * اوستاونە اوج قلاج * 111. * نولپار بلاس نورا اوزار *

112. * فویکی سی کونبی قوبسی مردار اولار * 113. * آط آربقده فز اوکسزده * 114. * بورودن فورقغان قوى انيماس * 115. * اسبابي نى ايلقغانى اولكانى * 116. * انا اولى نى آزغانى صوف بولور * 117. * صوف صوغان آشاماس تابسه قابوغن ده قويماس * 118. * آرۇ آزار قلق اوزار * 119. * آط توياغان تاي باسار * 120. * آنا اولى اوز تورا سين اوزى ابتار * 121. * ار قولنلۇ غىنە چومىد *	122. * صولپۇ تورا توزا لور سلطان تورا خان بولور * 123. * دلى نى اور مجىـن آندىن بىـل تاشنى اولـلو سـينـه يـا بـوشـدى * 124. * قول قولنى تابار * 125. * ايسـبا يـىـنـى اـرـثـنـ يـلـ كـلـتـورـ * 126. * كـوبـ يـاشـاغـاـنـ كـوبـ بـيلـماـسـ كـوبـنىـ كـورـكـانـ كـوبـ بـيلـورـ * 127. * يـخـشـى بـولـسـهـ بـىـ دـنـ يـمانـ بـولـسـهـ فـولـدـنـ * 128. * بالـقـ سـوـيـكـانـ كـوتـنـ صـوـغـهـ اـورـارـ * 129. * كـوـچـوكـ اـيـتـ بـولـورـ اـيـتـ قـارـتـ بـولـورـ * 130. * قـارـىـ سـالـغـانـ بـوزـاـ اـيـچـارـ سـالـ باـيـلاـغـانـ صـوـكـچـارـ *

131.

* بخشىغه ده مال قويه يمانغىده
مال قويه *

132.

* قىوشغاننىك قويه التوندىن بولسىدە
قول سنى پتى اتانىكغە ايت تىسۇن *

133.

* اولان لق ده اورو ايتار اوللۇ
بولسىه توبه ايتار *

134.

* اورو اورۇنى آرتى قورو *

135.

* ايرىمنى ايکى كولكى بولماسون *

136.

* يلىقى دان لق قوى بايلىق *

137.

* تىنكلينىك بولان ترى ايىلە *

138.

* قىدرىيم قاتون اوينە يتكانىدە
آلغا سار *

139.

* جاغندە جانىك چىغارە ماش اير
بولماس *

140.

* آربۇ اربۇ توکول سوپىكان آربۇ *

141.

* قوروغە قوشلوب چىيىن يانار *

142.

* ابای اورغان آورقا س *

143.

* بایغە يالىنوب بارلى ايىكى
اوکوزىدىن آبرېلور *

144.

* ايشلىكان تىشلىماس *

145.

* اوکىزىكان كوتىكە توبه يوق *

146.

* اوللو آيتغاننى اىتىمakan مرادىنە
يتكىان *

147.

* اوکوز اولسەات اربەسىنەسە اوت *

148.

* قولنى بىر كوزى يالچىنى ايىكى
كوزى سوقور *

149.

* قولنى قولى يولدوز سز *

gul
yalçın

150.

* اچه قزان اصرمه صووققه او
ياقدرمه *

151.

(ساتوجى) مندن كتسون ايما سينه
يتسون (دىرى) *

152.

* بالته كوتارلىكانچە نونىكك يمال
آلسون *

153.

* بودنهنى اوين يوق قايىئ بارسە
بىت بول ديق *

154.

* حاضر آشغە بسم الله ابلىقاتوننى
ايرى *

155.

* تول قاتون نولكى بولور *

156.

بيور مغاننى ايت آشا سون *

157.

* بازغان بولور باز باشى *

158.

* قوللوق اينكان بى ليك تابار *

159.

* اوكتم ليكى ارتندن قدرىپ
بورر خور ليق *

160.

* قول بولسىدە قايغورماس قولاغى
مايدلى بولسى *

161.

* هركشىنى بيردردى تيرمنچىنى
صودردى *

162.

* طاوق توشنى تارى *

163.

* بالق بازسەدە صوياز مااس *

164.

* آز آشا اصيل آشا *

165.

* آز آشم آورومغان باشم *

166.

* ايشك كە قاتون بولە بولسنىڭ
چىدا *

167.

* كيمىدە كىمە چى بولان اوروشىم *

168.

* کیم نی آر به سینه مینسنک آنی
برین بیرلا *

169.

* بیر آطغه بیر قاچی (ینار) *

170.

* قزان نی باشی اچیق بولسنه
ابت که ناموس کرک *

171.

* اولکاننی کوزی یمان بولا *

172.

* قزاق اولان غه قرابورمه آشدر *

173.

* فازاق یاتو فانلی اولم *

174.

* آنا دیکان کعبه در *

175.

* ایچیر کیسن کپدر ماس اوینه
چوپده کلتور ماس *

176.

* اویی یوق نی کویی یوق *

177.

* برکان دن الغان چومرد *

178.

* قارت قوبننده فلاح بار *

179.

* آنام اولاجکن بیلکان بولسم آربه
اینه ک که سانار ایدیم *

180.

* تابغان سوینور تانوغان آلور *

181.

* آورومغان باش نی باولق بولان
بايلماس *

182.

* بوزلغان اوردک آرتندن چومار *

183.

* آخرت نی عذابن دن دنیانی
ناموس کوجلی *

184.

* کلمه باقسه ایکیز ایکیز کتمه
باقسه سکز سکز *

185.

* ارته اوونگمان کیچ اوونگماس کیچ
اوونگمان هیچ اوونگماس *

186.

* کون کورمکان کون کورسه کوندوز
چیراق باقدرر *

<p>187.</p> <p>* الله برکان که بـرـدـلـی قـایـغـوـدـن
اـولـور *</p>	<p>196.</p> <p>* ایشـکـبـینـه کـورـه توـشاـوـی اـیرـینـه
کـورـه فـاتـونـی *</p>
188. * آـطـمـینـکـانـنـکـی طـوـنـکـیـکـانـنـکـی *	197. * حـالـغـه کـورـه اوـجـسـای بـورـک *
189. * مـحـیـدـنـی اوـرـی تـوـبـیـنـی بـولـماـس *	198. * یـتـیـمـنـی قـورـسـاغـی یدـدـی بـولـور *
190. * اـرـبـالـاـ تـابـ اـرـکـلـاـبـ یـات~ *	199. * آـلـغـاسـاـگـانـ صـوـدـنـکـزـ کـه یـتـمـاس~ *
191. * خـوـنـشـوـنـی خـورـاـزـی قـازـدـای *	200. * قـامـشـلـی یـرـ کـوـمـشـلـی یـر~ *
<p>192.</p> <p>* قـازـیـمـکـ قـیـحـراـمـنـ دـبـ قـارـغـهـنـی
نهـسـی یـرـتـلـفـان~ *</p>	201. * اـبـلـ اـیـلـنـی اـثـ نـوـرـاوـی باـشـغـه~ *
<p>193.</p> <p>* صـیـرـ سـاـوبـ مـایـ اـیـتـمـاسـ اـسـکـی
یـمـابـ سـاـوـ اـیـتـمـاس~ *</p>	202. * بلـانـی بلـاسـ بالـدـنـ تـاـنـلـی~ *
<p>194.</p> <p>* اوـکـورـیـنـه کـوـجـیـ یـتـهـکـانـ آـرـشـنـ
توـبـالـر~ *</p>	<p>203.</p> <p>* تـاـوـ تـاـوـغـه یـوـلـوـقـهـسـ اـرـ اـرـکـه
یـوـلـوـغـور~ *</p>
<p>195.</p> <p>* بـلـغـنـ اوـتـیـ بـیـلـ باـشـارـ بـیـلـ
یـاشـاـ سـادـهـ بـلـیـتـمـاس~ *</p>	<p>204.</p> <p>* صـیـرـ صـوـقـمـقـ جـیـ بـولـورـ یـانـ
تاـقـمـقـ جـیـ بـولـور~ *</p>
	<p>205.</p> <p>* تـماـزاـ سـ قـارـغـه بـولـسـه قـوـنـغـانـ
یـرـیـ پـوـقـ بـولـور~ *</p>

206.

* آط آوناغان بردە توک قالور*

207.

* آلتون کسلکان يرندە صييەلى*

208.

* اىچى كەكاننى ايشتاتى يېلور*

209.

* اسکى سوپاك يېنكىي ياس اسيمه
توشكاندە يېلايم*

210.

* ايت كوتوماس ايرك كوتارر*

211.

* ايتنى اوزىنه تىاق سوقسىنگ
ايرنلار*

212.

* آيرلمە سوپكان دوسىنى بەرقاشن
تېلدار:

213.

* اوركار بازىرى يېقاتىدى*

214.

* مارت چىقەمای درد چىقماس*

215.

* قابوپل قاب تولتۇر باش پىل
بلا، كەنۇرر:

216.

* اويمالغار نوغايلى بىورمىغان
آنسى آشار*

217.

* ايلده آدم بولسە ايت توبە كە
ميئار*

218.

* ارنى ار اولتۇرماس ارنى ناموس
اولتۇرر*

219.

* آط اىلغى تەتكەدر*

220.

* يەلغان كوراشودن تويمى

221.

* يەلغاننى يېركو تارر*

222.

* تارى بىجن كە يرا شور*

223.

* قازانچى قايىنمە فزان قايىنماس*

224.

* يولى يولوقغان يولداش بولماس*

225.

* قاتنى ياون تز توقتار*

226.

* نصب سرکه بوش توبک آنلور*

227.

* بی بیوک بولسـه قولی قوتاس
بولور *

228.

* قوروقاشیق آوز یرتار *

229.

* آشامخه آمراق آش قول لېـق غه
جیکارلى *

230.

* آشا پھاقـه آش بخش ایشامچـك
که ایش بخش *

231.

* باقغان سمیزین آشاماـس *

232.

* تـشیک لـی تـاش یرـده قـالماـس *

233.

* قولـدن توـوغـان قول بـولـلاـس يـان
توـوغـان قول بـولـور *

234.

* تـنـتاـك نـرـیـسـین تـاـس اـبـتـار *

235.

* کـون چـارـغـنـك اـرـجـارـق اـرـینـمـنـك
ایـکـنـی اـیـت *

236.

* اوـکـوز اـیـبا سـینـه کـوـتنـ یـوق *

237.

* اوـزـینـه بـوـزـالـق بـشـرـمـکـان کـشـیـکـه
صـرا قـابـنـاـمـاس *

238.

* اوـزـکـا کـه چـونـغـور قـازـغـان اوـزـی
تـوـشـار *

239.

* اوـرـتـاق اوـیـکـه اوـت تـوـشـسـون *

240.

* بش بـارـمـقـدـه تـنـک بـولـلـاـی *

241.

* اوـلـکـانـنـی بـابـی کـوـمـکـان *

242.

* یـاشـاغـا نـک یـاشـدـن بـیـل *

243.

* بوـغـهـنـی قـوـتـورـتـغـان اـیـکـی نـه *

244.

* چـایـقـالـغـان تـیـش تـوـشـمـای قـالـمـاس *

245.

* سینغان پهاری برکماں *

246.

* ات قانلى بولسون يكىت جانلى
بولسون *

247.

* اوزدن نى آطى كراسى سميرر *

248.

* بىتىنە آجولانغان طونن اوغۇھە
صالغان *

249.

* آناسى يورغە بولسىھ قزى بوروشلى
بول سور *

250.

ھاييو كەھر كون بايرام *

251.

* اوچۇزنى يلىكى تاتيماس *

252.

* جىيغان غە اوام مېشىك كە اوپۇن *

253.

* قارى كلسە قارىش تور *

254.

* ايكاو قاغىشىسە بىراو كە ير بولور *

255.

قاینا قزان النى آى اولتۇر قوناق
يدى آى *

256.

* ايسىبايسى تونكار ايسى اونكار *

257.

* ايدى كولكى بىر ايتكان بىر
كولكى بىر ايتكان *

258.

* ايت ايت نى اشاماس *

259.

* آوزى قىنغيير بولسىھ دە باي
سوپلاسون *

260.

* بايدىن تىمار بالدىن تامار *

261.

بال بالجىق اشاتور *

262.

* يقىم اوزكىندىكىن اوزى كىمسار *

263.

* تىلەن سوپىك يوق (امما سوپىك
نى سيندرى) *

264.

* ايت هابىلار كاروان كېچار *

265. * آیتاغان سوز آنیلغان اوق *	<p>275.</p> <p>* بوری قلین نا شلسهده فلغیس
نا شلماس *</p>
266. * بی سوز بلان نی اینمندن جیفارر *	<p>276.</p> <p>* اوکسز اولاد ساقلسنک آوزنک
بوروننک مای ایتار یتیم بالا ساقلسنک
آوزنک بوروننک قان ایتار *</p>
267. * توشکنک که کوره ایاغنک اورات *	<p>277.</p> <p>* اویه سنک نی کورکان اوچغانندہ
آنی ایتار *</p>
268. * دنیانی صوآلسه اوردک که نی قابغو *	<p>278.</p> <p>* سوت بولان کیرکان سویک بولان
جیغار *</p>
269. * طاووده اور که قاراب صوابجا *	279. * قرغه قرغه نی کوز بن چوقوماس *
270 * سویلا بیلمکان صوغوب قاچار *	280. * بالق باشندن چیرر *
<p>271.</p> <p>* آلتمش ده خوموز اوکرانکان
آخرت ده سوغار *</p>	<p>281.</p> <p>* مشیک یوق یده چیچغان باش
کوتار *</p>
272. * ایت قوتور سه ایما سین خابار *	282. * ایلن امنچلیک بولسه امچی آورور *
273. * آجو لانسک بو رننک خاب *	283. * ارسز قاتون بوکن سز آط *
274. * کوچدن سالغان کوزنی سوری	
	* بولاس *

284.

* زمانه سغه کوره بولسنه سن زمانه غه
کوره بول *

285.

* تمیرنی قزیوینده نوبله *

286.

* سن بی من بی آطغه بیچن کیم
سالور *

287.

* ایت ایت که بیورر ایت قویره
غینه بیورر *

288.

* آلد دوکارچیک قاییدن یوروشه
ارت دوکارچیک آندن یورر *

289.

* قاپتالدن کولک یووق *

290.

* ارتن کی کون قزار سه الیم نی
یاوجا پغاندای کوره من آخشم غی
کون قزار سه کلینم اولان تاپغاندای
کوره من *

291.

* قزانچی پوسیندن قویار *

292.

* آیران تیلای کاکان صونک
چیل-کنک نی یاشورمه *

293.

* چاقرغان غه بار چاپغاندن فاج *

294.

* قایتغان مالنی خیری بار *

295.

* چوب تیکان جوبره آشار *

296.

* بوری آمات غه چابار *

297.

اوین کی یان قیرده غی یان نی
کلتورر *

298.

* تویغلن یرده ایت قالور *

299.

* قموق نی صونکغی عقلی مغه (دیکان
نوغایلی) *

300.

* قانلی بولسنه قاز ساقلا *

301.

* اسکی بولسنه ینکغی بولاس *

302.

* ساقلغان نى ساقالىنە *

303.

* يتيم كيم نى ديكانى آش بركان نى
ديكان *

304.

* كوجلى نى سيدىكى تىرمن آيلاندرر *

305.

* ايشك بىلكان آوار يول *

306.

* ات خورت لانسە توز سبار توز
خورت لانسەنى سبار *

307.

* آندىن قادى قاچور سە كيم كە
سوراوغە باررسن *

308.

ينكغىل مای يياق بولماس *

309.

* آز آوروونى آش ينكار *

310.

* يۇر تېق توندىن ار چىغار *

311.

* او بۇر اويناي توپار *

312.

* آخشامغى تووار بىك اوتلار *

313.

* آلتۇن كېچى بولور *

314.

* (مالنى) آرتۇغى كوز چىغار ماش *

315.

* آىغە قاراب اىت ھابلار *

316.

* فاھبەنلىقاز انغانى بىزنىكا نىنەكتار *

317.

* اوروسي كوجلى نى ايياسى اولور *

318.

* توغان آى تۈرالغان اڭ *

II.

СОВРЕМЕННЫЯ ПѢСНИ КУМЫКОВЪ.

Мнѣніе Муллы Акая о Турціи.

دین پادشاه عبد المجید ساوینئ * اوروس پچه نیکولای نی چاغنیئ
سیواستوپل دیکان قلعه بوزلدی * نچسَه منک آسکر آنئ توزلدی * اول
قلعه نی بیک بارو سی داغلدی * آنی ایچیندہ قان اوزن لر آغلدی *
آرت صونکغینئ پادشاه لار صاحب ایتدی * عهد نامه ده بونی یازوب بیکتندی *
هر بر آدم سویکان پر کا کیتسون دیب * قرا خلق اوز فایده سین ایتسین
دیب * اول ترک که کندی قریم تاتارلار * نوغای لاغه همان کاغز تاتارلار *
آی نوغای لار عثمانلو غه کلنلز * هر بخشی لیق عثمانلی ده بیلنکز * شول
کاغزنى کوروب نوغای داغلدی * آرتندن چرکس خلق لر آغلدی *
قموق لاغه یلقى توار ساندیلار * اییاسز مال نی بیک فیرغه آتدی لار *
قموق لار آنی کوروب قوتوردی * اما کوبی قیین لیق دن قوتولدی * بش
آلنى بوز قموق چچان بر کندک * عثمانلی نی قلعه سینه تز یتدیک * یتوب
باقدیق مهاجر لر ایشینه * هر برینی برمق لاری تیشینه * هر بر یورتى
بالچى قریم تاتارلار * چرکس لر اولان قزین ساتارلار * آدانه ده نچسَه

منک نوغای لار * واى قرلیب تولغان اوللو توغان لار * سویک لرین
 نرکلار جومای آنغان لار * قالغان لری بالا لرین ساتغان لار * اما
 قموق چپان بولان سوز ایتدىك * بازوب نچه کافز لانى تو ز ایتدىك *
 نرکلار بز كه يشاوغه ير بىر نكز * بىزدن سز كه ضرريتماس ييلنكر *
 باشغه خلق نى يمك يايوب قويمانكز * سبېر لر كه كېتكان يمك يويمانكز *
 نام بىر يىل تىلاب باقدىق يالباروب * هىچ بىر جواب تابعى قالدىق ترس
 باغوب * يارىق دنيا بز كه چوирه ايلاندى * قاتون قىز لار تويه لر كه
 بايلاندى * اوت كيمه لر هلاك بولدى كربش ده * آلاي قورقو هىچ
 كورمىدىك برايش ده * اوت كيمه نى آرقه ليغى داغلىدى * ايچىنە دنىكز
 صولار آغلدى * كيمه جى لرقايق لارين كوزلادى * قاتون قزلار باورون
 تو زوب بو زلادى * ياز يغىبىز يتسون قز باى ترك لر كه * كوب عىب بىار
 الار كىيىكان بورك لر كه * ناموس لرین ساتغان پاره او زينه * هىچ اينام
 يوق نامىر دلانى سوزينه * قورساق لارى تولغان شراب قهوه دن * اورامىنە
 يوروب يولماي قاهبە دن * واى ادرشاي مهاجر لر حالمىنە * بىر فايىك سز
 ضابع بولغان مالىنە * اتاي ملا كوب قايغى ايتدى قالمىغە * يشاو ايتىك
 اوچون بىرير آلمىغە * اول سو يىلدى بو سوز لرنى انكلانكز * يالغان توكل
 اول آيتغان غە تىنكلانكز * بارمه سو يكان ارتىنە بىر او ق آتسون * بارماي
 غان لار آوز لارين تو قتايسون * سو يلىمسون بىلوب بىلماي ايش لرنى *
 تىل نى قىسىق او چون بىر كان تىش لرنى *

Оправдание Хаджи Шамсуддина на мнѣніе Муллы Акай о Турции.

افای ملاكتى هىجرت ايليموب * كىرى قايتوب خىلى خلق تى قىينا يوب *
 بارغان ايدىتك استەمول نى او زينه * تىنكلار چىنكلەنگىز شول احمدق نى سوزينه *
 الله اوچون بارغان آنڭ قالمائىمو * توكلپىن بىر الله غە سالمايمو * بچە لاردن

آزىق طلب اينامو * موندان آنه ايتمك تيلاي كتامو * اوخوغان سر
 شول فرآن نى آيتىن * يوروتكان سن جاھل لرنى عادتن * ساناغان سن كش
 لردن او زنك نى * حساب ايتسه معنى سى يوق سوزنك نى * كيم درسغه
 موندان آنه بارديكان * بوقىين ده جاسوس ليق ده اول ديكان * عثمانلى
 نى سوكوب مونلۇق قاچىنلىكز * توشمان لارغە عىبىنلىكز اچدىكز * عثمانلى نى
 سوكوب كيمىنى ماقتايى سن * ايشك يېك بوزنى اوستىنىڭ توقتايى سن *
 عثمانلى نى يىدى قرال بىلمايمو * هر بىرىسى بالغان سوزنك كورماي مو *
 كورمەنلۇك مو عثمانلى نى جامع سىين * بىلەنلىك مو اطاعە دە هەسىن *
 كورمەنلۇك مو عثمانلى نى قلاعە سىين * بولغاب كەنلىك آنادول نى يقايسىن *
 عثمانلى دە اصىل متاع سانولا * تازە آقە قايىد بارسە باتىيلا * عىب بوسون
 شولاى سزىن يوروشىكە * قايتەمىسىنلىكز بەھانلىكز بىر پولوشىكە * قرانڭىز بىر سوز
 لانى بىيانى * بىر سوزلەر باشنىڭنى زيانى *

ОТВЕТЬ МУЛЛЫ АКАЯ НА ОПРОВЕРЖЕНИЕ ХАДЖИ ШАМСУДДИНА.

آقاي ملا يخشى نيت بايلادى * داغستان دن عثمانلى نى سايلاadi *
 اول حساب سزكوب قايغى ايتدى قالىغە * يشاو ايتمك او جون بىر آلمغە *
 بىور وق بولدى اورنراق سابات سالسون دىب * هر بىركويىدە بىر
 آدم قالسون دىب * آقاي آيتغان بولاي يايوب قويىھ نىڭز * سېميرلىرىكە
 كتكان يېك يوېھ نىڭز * بىز كەلمەنلىك سزكە يالچى بولغە * هر بىز بىر
 كويىھ قالىغە * اما اوزى يوروى توررب تالمغان * بولاي كوجىنى كوتىرمەكە
 بولغان * قايتوب كەنلىك آتا يورنى او زىنە * علماء لر عىب تاپىاي سوزىنە *
 عبد الرحيم ملا يېك يارتى لار * قارشى توروب جواب بىرمه قارىيلار * توكللىنى
 شرطىن بىلماي ھېلايلار * انلاس لاغە پلاس لانى قاپلاي لار * ايت اولومق
 آيغە ضررىرمە * ايشك سېيىكان بولان التون ايررمە * قران قايىد

افساق جاهل سن قاید * عثمانلىنى جامسىن دننى فايد * اىچىنلىكى
آدم لارى آرغان صونك * بىز خريب كە ترىن چۈنگۈر قازغان صونك *
پادشاه غە ايتوب بو خلق تايماس دىب * يمان قوم جىيلاش سە قويماس دىب *
بىزىن خىمال نېچىك ايدى قاراجى * اينان ماسنىك آدم لاردىن سوراجى *
عثمانلى خلق قىلىج بولان آلغان * هىربىر ايش دە عرب لاغە يالنفسان *
عرب لاردەر بودۇنما ئىرىغى * دىن اسلامنى تازە چىقىغاي بولاغى * ماقتامىغە
تىكىشلى درآلانى * آلارتىكىدى استانبول دە قىلغەنى * سن بىلەملى سە خريب
افساق ايش لانى * تىل نى قىسمە ياراتغان درتىش لانى * كوزنىك كورماي
أوزنىك نى ھېلاقە * چىخمازنى اوچون سغە قاپلاقە * علمنىك بولىسە كتاب
لاغە قارايق * اىچىنلىكى جوھر لارىن آلايق * عقل بولان سوز سويمەك
يراشماس * يالغان بولان صاپلانغان زات قوراشماس * تىل بلاه در اغۇ
قاتار آشىنكىغە * تارتار يېك تىلنىك يىتار باشنىك غە

Возражение Муллы Абдурахима на отвѣтъ Муллы Акай.

اقای ملا سن اوزنک * اوذوب علم بیلکان سن * آندن صونک هجرت
ایتوب * خیلی یرلر کورکان سن * هجرت بوزوب سن خریب * مونله
قايتوب کلکان سن * هجرت ایتمک بو وقتده * پیغمبر نی یولودی هجرت نی
بوللرین * سنه ایتكان اول ایدی * قايتوب کامک بارغان صونک *
قايدن چيقغان یول ایدی * دین اوچون مهاجر لیک * پیغمبر نی سنتی *
شرع ده هجرت بوزغان نی * فاسق در کرتی آتی * کتاب لاغه قاراسه *
یراماس شهادتی * هر کیم سویوب توتسه ده * آندن قالغان سنه نی *
اول آدم خالصیدر * دین اسلام نی امة نی * سنه نی یولین قویغان * خائنی
در ملة نی * هجرت نی یوزغان نی * نچیک در کوکن آتی * قیامه کونله
بولماس * نبی نی شفاعتی * قايتوب کامک سمب دن * بولدی خلق نی لعنتی *

قایتیمک لیق ده سن فقیر * اوللو فایدہ کوره سن * حق نی سویسنک بیروتنه *
 او زنک ده چی بیلاس * مَوْرَبُولَمَاءِ بو کونک * یاریلاسن اولهسن *
 قیینالدیق دیب ایران لر * هجرت نی بوزار مو * دین اسلام پچه لیقونی *
 خلقین سوکوب یازارمو * کوب کورنه اویلاشمای * شولای شیطان اوزار
 مو * قیین کورمک چی خریب * پیغمبر لار یولی در * صبر لیق ایتکان
 آدم * الله سویکان قولی در * الغسامق هر وقتی * شیطان نی مکرسی در *
 قرآن ده آیه بار مو * هجرت دن قایتیمه * جواب حاضر ایتدنک مو *
 سوراگانه ایتمگه * مالنک غه اچولندنک مو * ایت بولینده ساعته
 عثمانلی ده یشامه * اقای نی کونکلی بولمای * ۴۶-اجرلیک نی بوزدی *

یشاوغه راضی بولمای * قرانلاغی ایه نی * کورمکه کوزی بولمای *
 التون بولان کوش در * ترکلانی تپراغی * عبا بولان چالمه در * الانی
 اوپراغی * قایتفان لانی سوزلاری * ابلیس نی یورک یاغی * الله سالور
 جتة که * دنیاده حلیم لانی * بر امام سن صو قویه * قولینه عالم لانی *
 جهنم غه تاشلار لار * بهتانچی ظالم لانی * هجرت بز که فرض در دیب *
 ترک که کوب خلق بارغان لار * قایتوپ کلکان لر سویلای * اینانماس
 دای بالغان لار * یوق بولسه خلق نی کوبی * نیچون اند قالغان لار * ارو
 یشاولار سویوب * عرضه یازوب برکان سن * شونک بریمل یشا سنک *
 اولور یک کورکان سن * ایش نی ارتینه چیقمای * تز تز قایتوپ کلکان
 سن * هجرت دیب بارغان ده * ایش لردن سورامدی * عرضه یازوب بر
 کانده * پاشا لار قارامدی * سز قایتدی دیب اول یرده * هیچ بر زات
 قورامدی * سنی ضررنک تیا * مردوم بیات ملاعه * نصیب سز لیک دن
 ستنک * توشكاننک ترس یوللاعه * نیچون بیلهسای سویلادنک * عبد
 الرحیم ملاعه * هجرت بز که سنه دیب * عثمانلی غه کتماسن * قایتوپ
 مونده کلکان صونک * غیمه بهتان ایتاسن * حساب سوال بولاچق * ایندی
 آغار نتار سن * عثمانلی پچه لیق نی * ادم لاری ازغان دیب پاشالاری

او چاشوب * ترس کاغز لار یازغان دیب * قایتوب کلدنک سن او زنک *
ترین چونغور فازغان دیب * پادشاه غه عرض ایتوب * مهاجر خلق بولماس
دیب * کیسه لرنک سنی جی * دینار لاردن تولماس دیب * قایتوب کلدنک خلق نی
الوب * مونک ادم قالماس دیب * سنه در دیب بو کونک * سقالنک نی
ترامه * توکلنک از بولدی * هجرت غه یرامه * علم نک ده انجه غن یوق *
کتاب لاغه قارامه * حفظ اللسان در فقیر * انسان نی سلامتی * او زنک
یازوب یا بدلی * آهق لیق علامتی * کتار میکان چرخنک دن * غمیمه نی
ذل امتی * ایندی سامه بک صافلا * غیبه بهتان دن تیلنک * بوایکیسین
کوب سویلاب * بولماسون نقصان دیننک * ایه حدیث که قارا * بولسنه
سننک هنرنک * قران دن دلیل توعه * سند ده علم بولماس * اوج تنکلک
مای قویسه * باشنکنی می تولماس * نچقی سویلاسنک ده * سوزنک
اثبات لی بولماس * دین اسلام غه ضرر لی * ینکغی یورت نی ملاسی *
دین اسلامی سوکمک ده * حمزه ده یولداشی * حمزه مسکین نی ده الوب *
کناه لاغه باعما چی * مهاجر لیک دن قایتوب * داغستان نی سایلاسنک *
کرتی فاسق بولور سن * اندن مونی تانکلاسنک * افرار لق برر سن *
اقای ملا انکلاسنک مصالحة نک بار بولسنه * قلبنک ده فکر قیلار * وعظه در
سوزلار یم * یخشی ایتسنک انتظار * نحقيق اویلاشیم قارا * سوزنک
بولورمو بوغار * نیت ایتوب قایتدنک مو * غیبت بهتان باسلامه * تبکیشلی
توکول ایدی * عثمانی نی ناشلامه * عداوه لیق بار مدی * سوزده ایروب
خاصلامه * مهاجر لانی الدانوب * قایتوب کلدنک کریش که * هماند شولای
بولسنک * بیتماس سندن بر ایش ده * تقصیر که کوره توشنک ده * او زنک
بیلکان ترس ایشکه * عثمانی دن بوزلوب * قاچوب کلدنک نیمان غه
قاتون قزی توشور دنک * کیمه ده وای امان غه * ینکغی یورت غه کلکان
صونک * اندنک چیقدی بیمان غه * تنکری قویهای میدی * ینکغی یورت
ده ی ساعه * بیماره او زاق چخانک * یخساپلی غه آغمه * نی توشمان لیق

بار ایدی * کناهینه باقیمه * عرضه یازوب بردنک سن * پچه لانی قولونه *
 قایتمق لیق دة توشکان سن * ملا زکاو یولینه * خلق غه عیب ایلامه * ایش
 ایلاندی سولینه * اوّل زکاوده قایتدی * اینباشلرین بک قسیب * حالی ده
 توره اوّل جی * قرتاوق یمک پوسوب * سن حالی ده تینچسا یمای سن *
 اغوندک زرنک قوسوب * داغستان فی کوبیسی * اندی کاغز الاجق *
 عثمانلی پادشاه غه * دعاء تیلای باراچق * الدین باروب قایتفان لار *
 باری محروم قالاچق * عثمانلی پادشاه فی * اصل لری عربدر * کرق مهاجر
 لرکه * ایلیق بروب قاراب در * هجرت دن فاجغان لانی * ایمان لیغی
 خراب در * دین اسلام کوب سویوب * کتمه کاغز الغان لار * کرتی نصیب لی
 بولغان * عثمانلی ده قالغان لار * قایتمق سویکان دیرتابون * ارتیق یوروب
 نالغان لار * قالغان لار نصیب لی دیب * اندی کوب خلق بارالار * باروب
 قایتوب کاکان لر * صفة لاری قارالار * قیامه کون دیوان غه * اه زار
 چیکوب باره لار * ایتفان سوزیم وعظه * ملا اقای تندلاسنک * خیر کوروب
 سویلای من * ویا اخی انکلاسنک * نصیب لی بولور ایدنک * هکونوب
 توبه قیلسنک * آریو کوروب سن اوزنک * قولای سر ایش ایشلادنک *
 کرتیلای اونکسز توشی * مسکین سنی ایشلارنک * اقای سنی یوق
 میدی * تیننک قسمه تیشلارنک * عبد الرحیم سویلادی * کرتی نصیحه
 بروب * یخشی اوپلاشوب قاراسنک * قولن الورسن کلوب * یازیق بوله
 توراسن * کوکرک بولوب اولوب * الله نصیب سر ایتوب * عثمانلی نی تاشلادنک
 قایتوب کلمک سبب دن * ملیسیه یاشلرنک * چچان لار کاغز الغان * نرک
 ولاية غه کیتمه * کوندوکوف یوینونه الغان * الانی راحت ایتمه * سر قایتمق
 سبب بولدی * کوب خلق نی نصیب سر ایتمه * سن ایتفان اوچون ایتمد
 شیطان سویکان نی ایتوب * کناه نک دن من کبچدیم * سوزم نی تمام ایتوب *
 قایتوب یازیق بولغان سن * خیلی ذرع نی پوچ ایتوب * الله بیلا در اوزی *
 یورک ده در ایش باری * نچیک قیلسه ده باردر * اوزی نی اختباری *

بزین چی باز بق ایتدى * سن دای لانى خبرى * کل قوى اقايى سن
 خريب * ايشننك سالىم خداغه * سن راضى بول قضااغه * صيرليق ايت
 بالاغه * جسمىنك دول بولماسون * قياممه كون قرااغه * آوزننك نى ايندننك
 سن * كوب سوپيلاتوب دراغه * نى قىيىن كلدى سغه * سوزلار سالوب
 اراغه * بىلسننك چى درمان بولماس * تىيلدن بولغان يرااغه * دايم خلقنى
 ايشينه * اى خريب سالمه نظر * سنداي لانى عىبى * بزكە بر مچك ضرر *
 اندى سما ايت اقايى * او زون سوزننك مختصر * تقصىرلى ميدى سغه *
 عبد الرحيم ذى الاعرج * تنكرى سى برماسون * في الدارين ده درج *
 الله نصيب ايلاسون * في الفردوس ده فرج * يارب كېيىكىن او زننك *
 بارىن بالله ذنوبى * يارب سن توز ايتىكىن * توز بوللاغه قلوبى * قايتەق
 ليقنى يولى يوق * بانتطار علممى * سوز ناظمى سن او زننك * تو قتاب تور
 سنك اولور سن * قياممه كون ديوان ده * سوز جزا سين كوررسن * نيكى
 ايتىم دىب اول كونى * شىدە يوق ھكونور سن *

Эпитафія: На смерть генералъ - маюра князя Хасая Уцміева.

بسم الله دىب من باشلا ديم سوزمى * سنى اولمكىنڭ پاشىمان ايتىدى او زمىنى *
 حاجى خصى سن اغلا تىندىك كوزمىنى * پادشاهى خالص قوللىق ايدى دنىك *
 بىوروق دىبوب خىزمىتىنەكتادىنڭ * خىزمىلىرىن في الحال تمام ايتادىنڭ * حق
 يوللاردىن ايدى سىنڭ تىلا كىنك * سن سوپيلاسنڭ يخشى ايتادى يوركىنك *
 عرضه بازو ب تالدرى ايدىنڭ بىلا كىنك * صبي حالدە اوروس لانى تانودىنڭ
 بالغ حالدە قراباغنى خانى ايدىنڭ * خان ليق ده كىنرا لىق چىن الدىنڭ *
 سردار لانى سوپىب دوس توتىنڭ * كرتى دوست دىب يوركىنك نى خوش
 توتىنڭ * مرادرىن بىلمائى ايشنى بوش توتىنڭ * بو حاكم لرمغە بالغان
 ايتىماس دىب * ايتىغان سوزم ھىج بورلوب قايتەماس دىب * بار ايشلارم

ئام بولماي قالماس ديب * ببوروق چىقىدى داغستان غه بارسون ديب * حاكم
 بولوب قرا خلقين السون ديب * هر ايش لانى حق يول لاغه سالسون ديب *
 اول ببوروقنى يخسای بى لر بىلدىلر * عرضه ياز وب كانسلارغه كىرىدىلر *
 مهرلىرين باسوب عرضه بىلدىلر * حاكم بولسە ايشلر بز بوزار ديب * هر بىر
 ايش ده بزدن خصى اوزار ديب * اپك نوكار بارى بزدن نوزار ديب *
 يخسای بى لر حاكم لانى الداندى * سنى ايشنكىنى بوزوق ايتىمە قاراندى *
 ايشنك بوزوب يورك لر بىن بال ابتدى * كنرال لار ترس قاراندى كوز
 لر بىن * بركتىدى لر يخسای بى لر سوزلار بىن * قاراڭدى حق سوزنك كە كوز
 لر بىن * قەموق بى لر ترس كاغزلاز يازدىلار * تر بىن چونغۇر سنى اوچون
 ديب قازدىلار * پادشاه چى سوپوب ابتدى كنرال * سن كورمakan ھېچ
 قالمىرى بىر قرال * يوركىنك ده آچىق ايدى هر بىر حال * يخسای بى لر قابرغا
 نىكىز سوكلدى * هر سانىكىز يك يكىدىن توکولدى * عقللىينكىز ايتىكانىزدىن
 ھەكوندى * ساو حالىن ده عىب لار بىن تايدىكىز * يوقدىن يلا اول خصى غە
 يايپىنكىز * اندى بولسە بار مەقىنكىز خاپىنكىز * سن چى بىم بولاي تورسىم
 بولماس ديب * جىلىش سە يمان قوم قوياس ديب * قانم اپچىپ بو نامىرد
 لار تويماس ديب * ترک كتە پادشاه دن تىلادىك * مىكرسون نامىرد لانى
 بىلادىك * ارىن اخشام قېپ سنه كىرادىك * سن قايىغى ايتىدەك داغستان
 دن قاچىمغە * اهلنىك بولان قوش لار يك اوچىمغە * زم زمىصوبىن آنلە باروب
 اپچىمكە * خصى بىم الله بىلور كركنك * پادشاه كىرى قويدى تىلاكىنك *
 پاشيمان ابتدى سنى بىم يوركىنك * كناھ سزدىن سنى توتناق ابتدىلار *
 ورونجە غە خصى سنى التى لر * قەموق بى لر مرادىنە يتدىلر * ايشنك
 بوزدى دين اسلام غە تارتار ديب * ترک كە بارسە درجهسى آرتار ديب *
 داغستان نى بار بىن انك التار ديب * سن سويمىنك يول سز يىرنك برمكە
 عىب ايدى بولاي خورلىق كورمكە * الله نىك دن سن تىلادىك اولكە *
 نا وعالىم لر جىلدىلار ياننكىغە * مىسلمان لار دعاء ابتدىلر جاننكىغە *

حور العین لر ياولق توتـسـون قانـنـكـغـه * بـيمـ خـصـ مـسـونـكـ كـشـ قـالـمـجـقـ *
 اـجلـ يـتـسـهـ آـرـتـيـقـ تـغـيـشـ المـجـقـ * تـقـصـيـرـ يـتـسـهـ بـيـورـوـقـ اـرـتـغـهـ سـالـمـجـقـ * سـيـنـنـكـ
 سـنـيـ كـشـ مـنـهـاـسـ تـاوـ بـولـسـونـ * تـوـپـرـاغـنـكـ يـشاـوـ اوـچـونـ باـوـ بـولـسـونـ *
 اوـلاـدـ لـرـنـكـ اـنـدـىـ سـنـيـ سـاـوـ بـولـسـونـ * صـدـقـهـ نـكـنـيـ تـوـسـنـاقـ لـاغـهـ تـلـاتـدـنـكـ *
 اوـىـ اـهـلـنـكـ كـهـ ايـكـيـ كـوـزـنـكـ قـارـاـتـدـنـكـ * قـيـيـنـ لـيـقـدـهـ اـدـيـلـ خـانـنـيـ يـرـاـتـدـنـكـ *
 خـانـتـهـمـرـ كـيـحـهـ كـوـنـدـوـزـ يـاـتـهـغـانـ * قـوـلـ بـوـ لـسـهـ دـهـ اـرـ نـامـوـسـ سـاـتـغـانـ *
 اوـزـدـنـ نـوـکـارـ بـيـلـمـدـيـلـرـ خـدـرـنـكـ * قـرـدـاشـ لـرـنـكـ تـاـسـ اـيـتـدـيـلـرـ اـبـوـرـنـكـ *
 اـرـوـ اـيـتـسـونـ قـادـرـ اللـهـ قـبـرـنـكـ * بـيمـ خـصـ كـونـ اـىـ كـوـنـ اـيـدـنـكـ تـوـتـلـنـكـ *
 حقـ يـاـنـيـنـ بـوـرـ جـنـكـ بـرـوـبـ قـوـتـلـنـكـ * فـرـشـلـ لـرـ جـوـهـرـيـ اـيـدـنـكـ بـاـتـلـنـكـ *
 بـوـزـنـكـ سـنـيـ يـاـرـيـقـ بـرـكـانـ نـورـ اـيـدـيـ * فـاطـمـهـ اوـلاـدـلـرـيـنـ بـرـيـدـيـ * مـلـيـكـ
 دـايـ فـرـشـتـهـنـكـ چـيـ بـارـ اـيـدـيـ * آـىـ قـرـدـاشـ لـارـ اـنـدـىـ نـچـيـكـ اـيـتـاـيـكـ *
 اـيـشـ لـرـ تـوـشـ سـهـ كـيـمـ كـهـ اوـيـغـهـ كـتـاـيـكـ فـقـيـرـ لـانـ بـيـلـيـ سـيـنـنـدـيـ نـيـتـاـيـكـ *
 اللـهـ رـهـمـتـ اـيـتـسـونـ سـنـيـ حـالـنـكـ غـهـ * حـورـ العـيـنـ لـرـ جـيـلـسـونـ لـارـ بـانـنـكـ عـهـ *
 مـلـائـكـ لـرـ دـعـاـ اـيـتـسـونـ لـرـ جـانـنـكـ غـهـ * بـيـوـكـ اللـهـ كـوـمـكـ اـيـتـسـونـ يـوـلـنـكـ غـهـ *
 كـتـابـ بـرـسـونـ سـنـيـ يـمـنـ قـوـلـنـكـ غـهـ * اـيـلـانـدـرـمـايـ دـفـتـرـلـرـيـنـ سـوـلـنـكـ غـهـ *
 سـلـطـانـ مـرـادـ مـوـسـيـ اوـغـلـنـكـ اوـلـماـسـونـ * بـولـايـ ظـلـمـ هـيـچـ الـاغـهـ كـامـاسـونـ *
 اـهـلـ عـيـالـنـكـ دـخـيـ خـورـلـيـقـ كـوـرـمـسـونـ * عـبـدـ الرـحـيمـ سـوـيـلـادـيـ بـوـسـوـلـزـرـيـ *
 پـاشـيـمـانـ لـيـقـ دـنـ قـانـغـهـ تـوـلـوبـ كـوـزـلـارـيـ * سـغـهـ نـصـيـبـ اوـلـسـونـ حـورـيـ
 فـزـلـارـيـ * رـدـمـ اـيـلاـ حاجـيـ خـصـيـ جـانـيـنـهـ

Тоже: На смерть князя Хосая Уцмієва.

قـرـاغـايـ بـوـلـانـ تـنـكـ اوـسـكـانـ * قـابـوـغـيـ ماـيـلـيـ قـاـيـنـلـيـمـ * تـاتـارـ اـطـهـ بـلـ
 بـوـوـغـانـ * تـاـسـهـلـايـ تـنـكـ اـيـلـيـمـ * تـنـكـلـيـ خـانـلـارـ اـيـچـيـنـهـ * حـرمـتـ اـرـتـيـقـ
 صـيـ اوـلـلـوـمـ * بـوـيـلـيـ لـاغـهـ بـوـيـنـ چـيـورـتـماـسـ * بـوـغاـ لـاـبـونـ بـيـونـلـيـمـ * اوـصـموـ

اولی خصی بک * اوروس بجهه نیتدی * ارینمای قوللوق ایتدی * ارخان
 آتن اور ایتوب * اینارال لیق غه پتدی * ایکی پچه بش قرال * کز بکی
 بولان کتدی * کنک لاشکان کولپتیدای * سرین کونکلین آنکلادی *
 سویلا تیب ساق تینکلادی * خونکار که یول برسین دیب * مسکوکه خط
 چکلادی * بتی پچه ایچیندن * خونکار بز تانکلادی * کوچلی اورس
 پچه غه * خط بیماردی کورسون دیب * خونکار که کوچوب بارمه * اوزیمه
 یول برسین دیب * کله اوشاتغان بو سورمان * ارتیم دن اییار سین دیب *
 قصر ایتدی نیتار من دیب * توشمان دن اوتار من دیب * قدرتلى
 خد ایم * یول برسه کتار من دیب * استانبول تخت شهرغه تېنسم یتار من
 دیب * بی خصی بیورکی * بیلکلی شولای ایدی * خصی فی بر ساولیغی *
 کوب خلق غه قولای ایدی * قوغون لار دیسه قیسیلمای * قوانه قوغان
 آلب ایدی * قاچغان لانی ارتیندن * قوب یتکان چالت ایدی * یاوغه ینغیر
 بر او زی * یان ترکماں نارت ایدی * بیکالر تابغان اصلیل بی * برونقی
 لانی آرتیدی * برونقی بی باطرم * آق کموش صوم التونم * الپونلاغان
 آیغور لای * ناموسینه یورتادی * یاش لار بولان یاش ایدی * یاشی اوللو
 اغا لاغه عقل برکان قارت ایدی * خصی فی توشمان لاری * توز ایتکان
 صونک ایشلرین * نه دیوان سزنه یول سز * غیرتلى خصی بی که *
 باتردیلار تیشلرین * اوكتام تووغان ارخصی * اندی کتمای تور مان
 دیب * توشمان غه باش اورمان دیب * پچه برکان کوب دوللوق *
 خورلیق ده آشامن دیب * غیرتی یوق اوسال ارلر اور بولغان * بو للرده
 یاشا من دیب * تفليس ده اوللو سردار غه * ایکنچی عرضه بردى * عرضه
 سی فی جوابی * ترس توشى بولای کلدی * قنغير اوچون توز اوچون *
 براولانی سوزی اوچون * کتماسون دیب قالسون دیب * خصی غه تیلاب
 یازدی * بزیم بولان بولسون دیب * خصی ایچیندن کویدی * شول
 سوزلر آچوتیدی * عثمانلى تپراق غه * نچیک ده کتمه سویدی * اینارال لار

سردار غه * ايش ايقىب كاغز سالدى * خان اولى ذى اوچون * قايتاروب
 جواب آلدى * ذط يياردى بىلسون دىب * آنكلاسون دىب كورسون
 دىب * ذى خونكارنى قويوب * پچه غه اييارسون دىب * ايتفانى آنكلاماسه *
 بىوروق غه تىكلا ماسه * وارونجە اوروس شهرغه * توقتاتماى ييارسىن
 دىب * ذى نى يياردىلر * وارونجە ديكان الينه * دون تار قالىب قان
 آق غير * اراساي نى تورىنه * بو جىاللى بوز تپراق * بو جال تارتغان
 يرىنه * بارىب بيراي بيتكانجە * ايكنجى آى غه يتكانجە * اجللى آورو
 تابدى آرسلانمۇ آچووى * ارغىب يوركى كە چابدى * ارسلانمۇ ارتىندىن *
 اجللى اولم قوغاندە * عزر ايل ملايك * جانشىك بىرىپ تووغاندە جاندای
 فرا خلقىنه * قرافايىغى ياؤغاندە * قايىغىسى ارتدى درد قوبىدى *
 تيان غان دين تراكى دائى * ذى حاجى اوغاندە * بوجار بولاي بولغان
 صونك * اوپلائى بىزنى بولور دىب * اوچ اولان دن برسىن * اوى لاب
 سالدات المور دىب * پايلاپ پولكۈنە قوشوب * ايلتوب داوجە سالور
 دىب * اه سنى اى سنى يَا * ارسلان ذى اورا الماي * اليسلامىرده اق
 چاقرین قورا الماي * الپاوتدى كلىپت لييم * اجدەدادى يوركىلم * بو كيم
 در دىب سور الماي * منكان اتى قالغانچە * بل اوروب چرج تالغانچە *
 بير جانغە بير جان الماي * ياؤغە يانغىز بير اوزى * تورا چابوب سينا
 الماي * كيم لر آيتىمه بولادى * اراسايدە يات ايلدە * ذى بىيم اولور دىب
 تووغانىيە حسرت * تورلانوب جان بىرى دىب *

Тоже: На смерть князя Хосая Уцмієва.

قو باگالى تاولار تاش لار او والوب * قىيىنالوب چىيغان مال لار دوو
 فالوب * قيامە كون لرقارشى كىلسىدە * قىيل قدرى ساغىشىنە المغان *
 فراللردىن قرا قاوغە چىقسىدە * قىرغىن لار قزىب قوزغۇن بوقسىدە *

فراقارغه قنات یرم قاقسدره * جان چنوار چتکه باشین صوقسده * جانه
 وارلیق ایتوب جان ایاب * ار اویزی خلق دن ارتده فالمغان * چا بشوب
 خوش خان اوینه دوس توش سه * باشینه اوللو ناموس ایش توس سه *
 بازارلاردن ساتوب نه المغان * ناموسونه فاوشالمغان تالمغان * نار چیکان
 نور ارسلانم علی دای * الله نه سجده ایتکان والی دای * اشکاره شبح
 عیان پیریمک * ادم لانی اراسیندہ نوریمک * پنارلارده یانغان چیراق دیر
 یمک * خالبادته غی صوفی لاين دین تونغان * خلیفه دای خلق نی ارتیند
 او بوتغان * قارچیغه دای قایرخان ایدی * قارا خلق نی ایچیندہ کی جانی دی *
 او صمو اولی خصی بک * خرب بولان مسکین لانی یانی دی * تیتیراما ماس
 یاسغان ماس * ابدرا ماس اداماس * اوسالل لیق غه چید ااما ماس * او صمو
 اولی خصی بک او زدن بولان امچک که * کپ کرتی دنک یالمغان * برسوزی
 ایکی بولغان * کنرال لار بولمای سلطان بولسره * ایتار سوزین ارتغه
 سالمغان * الپاوتدا نارت ایدی * اغا لاغه عقل بر کان قارت ایدی *
 قاق قرالی کوک تونغان * اغون صونی یوزی ایدی * جان سالغان جانوار
 نی قوانچی * چولیقغان چوبان لانی یوبانچی * چاتیرلانی خلعتلاغان یازی
 ایدی * تو بیندہ کی منکان اتی بوز ایدی * یاریش لاغه سالسه او زادی *
 قادیلاین دین دن از مغان * خرب لانی خور دیب کونکلن بوز مغان *
 فرا خلق نی تاتووی ایدی توزیدی * بی خصی بیر الغانی قراباغ خان لار
 فزیدی * خان لانی خاص کل قزی * قاراشوب کوروب سوز برب *
 تنک لی لرین ایچیندنه سایلاب الغان میرزادی * عادیل خان ادا ناشانی
 جاند اشی * فایغولاغه قالداو بولغان یاند اشی * کوکرک لر تولغان کوب
 در تن * کوپلکانده توکان سرد اشی * عادیل خان دن باشغه یوق ایکان *
 بی خصی نی ادا ناشی فارد اشی * چینک کچی ایننک شول ایدی * کاور
 ایله کاولاب کونکلنک الا دی * اویده قالغان اوچ ایننک * تینچ لیق غه
 باشین سالما سه * بش اون کونلیک یول ایدی * پوچدن پوجغه یول

سالیم * یو کوروب یتوب کلامه بولادی * بریسی ده سنی ارتینک دن کلمندی *
 کوروشوب کو کلمنکده کین بیلمدی * او زدن لردہ باش تنهک لی بی لردہ *
 بارغان بولسه یمان ایتدی دیرمدی * سکسن سکن سان سوکمای * قاودانلی
 قرا یرکه قان توکمای * قایغولی کاور اول ایلدہ * قالوب اولور بی خصیم
 ارمیدی *

На смерть генералъ - адъютанта, владѣтельнаго князя
 Абуль - Муслимъ Шамхала.

صداغیندہ سان سزیبه لیم * بر چینی برک کوبه لیم * منه لری منک
 سز چیر ایلیم * منکان اتی قاقمه یوروش لیم * منک لانی تیترانکان تاوش
 لیم * بش بارمقلى قولینه * منک لر سیغان او و چلیم * بیلانکان بیچاق
 یمک * بی سن ایدنک تاش تولاک * بر قابیندہ یاناشا * ایکیز ایکی
 قوش بورک * قوش یورکنک کور ایدی * قونوشنک خان شورادی * اوروس
 پچه یانیندہ * اوللو حرمتنک بار ایدی * اولکان اوللو داغستان * سغه
 اولماسون دیر ایدی * باشنک تنهک لی بی لردن * هر بر ایشنک اور ایدی *
 سردار لانی یانیندہ * سنکی تخت تور ایدی * تخت توشک لی تام
 اویلی * تاو شنک دیو پریدی * تاو شنک ییر توراده * داغستان خان
 شوراده * سندن کوچلی خانده یوق * تندکاب بافساب بوراده * کوچلی
 ایدنک کومکنکدن * کوچاب لار بت اور ماس دای * قایرانغان قرانارت *
 قارشی الدنکده تور ماس دای * قارشی کلکان یا ولاردن * قورقوب بتنهک
 بور ماس دای * بتنهک نور بولات ایدی * بتلاشکان کار قیلماس دای *
 کار قیلماس ایدی کو بلر * داغستان نی خانینه * یراتغان نی بیوروغی * بر
 کون یتدی یانینه * بیور ورقلى عزر ائیمل * قرسایدی انی جانینه * آسلام اوی زار
 قویلدی اصلی داغستانی نه * داغستان غهز اربولدی * تاوده توزده تار بولدی *

ازمیش ازخان صاریکه * اصیل قوشلار خور بولدىغه * خور قوشلار قوزغون
 اتلی * قارچیغەنی فووغان کون * قنات سز قارچیغەنی * قرا فارغە تووغان
 کون * قارغەلاردن تار تینوب قرالاچین چوغان کون * قرا خلقنک قایغوردی *
 خان سن اوزنک اوغان کون * خان اوغان خلقی یانغان * دوس درتلى
 توشمان قانغان * داغستاندای ایللانى * بغاناسى چورت سینغان * چورت
 سینغان بغاناسى * يالغان ماسدای اپ بولان * دوس لارنىک توینمکده *
 توشمان لارنىک کېپ بولان * توشمان بلىن سندرمائى * دوس نى جانى
 تیندرمايى * جانغە حغا چىكىرمايى * چاترنىک چىتكە تىكىرمايى * چىتكە
 تېكىمايى چاترنىک * جىيا المايى كوب باطرنىک * باطر لارنىک جىيىمالمايى *
 قارشى الدىنكىدە قو با المايى * قارشى كىلكان ياولاغە توووا چابوب سىيما
 المايى * تولپان داي قرا خلقنک * قز يىل قان غە بويمالمايى * توولار تووغە
 قاغلمائى * توو اسکىرلار داعيلمايى * بر كوزلى ايکى توپىك * بر برىئە
 چاغلمائى * صىبلو ساننىك سىيل جاپمايى * سينكىرنىك بولات قرقمايى * توق ياور
 نىك توب بوزوب اچ * بلنكىن اوق چىقمايى * اجرهالاي اوازنىك * اخى
 غەدە كزېتمائى * اولكان داغستاننىكغە * اولىكى توراكورست مايى * ابو
 المسلم خان شىخالى * سن يىگىت كە فرض مىدى اويدە ياتوب اولىكە *
 قاتون قزنى بوزار تىب * ياشور تون جان بىرمىكە *

Панегирикъ Умару Эффендию Османову.

يىنساي لانى يايىناب چىقغان بولاغى * يارلى لانى ياريق بركان چىراڭى *
 اچىقغان لانى اولكان ازىغى * صو صاغان لانى صوق بولاغى * دردلان كان
 يوركىلانى تارقانى * دولتلى لانى فرهانى * دورلۇ سورىدۇنىك دوستىنىك تېناراداي *
 توشمان لرنىك بولسىه قاراب يانارداي * قىيىتالوب اور اسلام مال جىيدىنىك

فراواشلار يومشادنک قول تييدنك * قول قزاغنك سن الدنك ده يوروتدرك
 اوتاولار تيزيب مالدن تولتور دنك * عمر اوزنك اوزدن اولو بولسنك ده *
 خان اولوداي تخت يصاتوب اولتوردنك * ارت از باري اط كوزنلم اران
 لم * فراجى بى لرىك قرانلم * الد از باري اق بالقمه سر ايлем * ادملىرى
 التون كموش چيرايлем * التونلى صداق بولان ييل بوجان * اتا لردىن عقلغە
 مول ارتتووغان * عقل لرى موللىم توداي تولقوليم * تولقولى دىكىزلىرىدى
 عقللىم * عقل لار بولان كنكاشوب * ايناراللار بولان تنكلاشوب * ايتار
 ايشنى اسلام توتنك مولندن * ايتاماس ايشنى يورومدنك يوليىندن *
 ابتلىكى قوشدى ايتانىب * ايتارنىك كەكلakanدە * اونكىفن قويوب ايلانمىدنك
 سولندن * جىيوب ترىب بىر توتغاننىك بىك توتنك * چىچىرىلوب چىقا ماش
 يىك قولنىك دن * كوكلانى تايماس تىمير قازىغى * كولفتىز لانى اولكان
 ازىغى * كوب قورداشنىك كون سورغۇزىز كىچ كلسە * اشناalar يوق دوست
 كلسە * اشاۋىنە اصىل قوس لار سويدردىك * اىچىو يىنە چىرىدى اىشاراب
 بىال بىردىك * اپكى لر اپكىان يىك اس يوتوب * ايسركان داي اخترىن
 او نوتوب * ابدraigان ادم لاغە بول بىردىك * ابدرا ماش عبد الله ايننىك
 ادا ماش * ابورسز ابدال لاغە قارامماش * اصىل اوزدىن ار اوزى *
 او سال ليقغە چىدا ماش * هرائىنە حقدن تورلو ايش كلسە * چوولىغوردى
 ار باشنه كوج كلسە * چىره لىب بىر چىتكە باشنى تايماس * ناموسنە نوردى
 جانى ايا ماش * غافل تونك كوب بىمان لار او نسە * قارشو الدنىك بولداش
 لرى قىلسە * قارداي بويون قالىن لاغە اورمغان * او سور من دىب
 قورقوب قولغە بارمغان * ماھ دىب ايتوب ساوترىن برمakan * ار ابدرا ب
 شول خور ليقنى كويىكىان * ال اللردىن يورت قىدرىب ال كىز سە *
 ارنىلار ار تا بولماش كوراسى * تورده اولتوروپ ديوان او يىك سود قوروب
 داوجى لاغە تىكلاپ كىسكان توراسى * سوراوجى لاغە كوره سوز سوبلاپ *
 سود ده اولتورغان اغاالانى بيرىسى * عبدول عمر افندىنى اينىسى *

اغا اینى بىر يىسىنه بىر يىسى * تىنگرى دن ساولىق تىلاب ياشاغان * تىنگ اوتوروپ بىر تفسى ده اشاغان * عمر اتلى منك آلمغان افندى * الپدای اوزىن اراسىكە ناشلاغان * اراسىل مَسْكُوْچَه اوز يىھه * توز يوركى دن قوللۇق ايتا باشلغان * پېچە لاغه باروب قوللۇق ايتكان سن * پىرتىپوركى ده افندى لېك كوتىكان سن * تىنگرى كە قول كوتارىب يال بارىب * تىيلەكان مرادنىڭغە يىتكان سن * قايغۇ لريين بىر بىر ايتوب ارده ايتىسى * ار مونكفايوب اه واى بولان سرده ايتىسى * الکان داي سوزنى اصلىن بركان سن * اشنالار بولان يوق سرداشنى * اد ناشدای عزىز كوركان سن * اداناشلار بولان قىداشنى * آور لىيغىن حق بىونتىڭغە الغان سن * تىنگلى لى لىردىن منى باشىم اور ايتىماى * تور سرمەكان دوس توشمانىم بىر ايتىماى * توقتاش من دىسب قاوشالغان سن تالغان سن * اوذوغان تىنگكتاب فوران كلام دىب * سنئ بار سن مىندىن ئوغان بولان دىسب * قايتوب كلىپ يىرنىڭ تاپىھ سويكان ده * محمدنى اوز اور تىنگغە سالغان سن * خان اولوداي تخت تورنىڭ ده تىيا نىسب * بش وقتى ده ئاز نىڭنى قىلغان سن * قايغورغان لار سزكە فاراب مونكايسب * سويونكىان لىرشادلا نور داي بولغان سن *

**Панегирикъ помѣщику, замѣчательному сельскому хозяину,
Шахъ-Мурзъ Аджиматову.**

* شوالار منى ملکىم دىب * شاولا الدرىب هرنە ايتىسامەت اركىم دىب *
چال چالمانلى چەت سراي لار ايشلاندىنك * شاوخال لار داي شاپى قجر
شاه لار داي * جان شىخەميرزا اوزدىن اتنىڭ كوجلى ايتىدىنك * باى
ميرزا غە بالدرغەلى سانم دىسب * الميرزا غە اىچىمىك كى جانىم دىسب *

اپنی لردن کوب قوانوب یاشادنک * شوالارده شاوخال بی دای اولتوروپ *
 سن شیخمیرزا حاطم طای غه اوشادنک * چاراسز لانی التی سانی سن *
 امل سزلانی عزیز جانی سن * خریب بولان خسارنی * قیالی تاولار یک
 بانی سن * خریب لیکیم ایمهسز اوللو ایمک دیب * قادر الله برسه سزدن
 کومک دین * قزانلاغی قولدای چرخن قاو شالتوب * فارقالا سیمن کون
 جاریق دای تاو شالتوب * قوللسو قایتکان خریب بولان خاسارنی *
 قواندرغان دولتی سن مالی سن * سنی اوازنک ادم لاردن انگفان ده *
 اصلیل لیکنک پورکینه تامغان ده * نیت ایتوب شوالاغه کتمکه * بک حسرت
 بولوب سغه یتمکه * تیلاکان مسکین بولان فقیرنی * تیلین ده کی شکری
 سن بالی سن * تیلک تیرسک لی ایکی قولنک کوتاریسب * تندکرینک دن
 تیلاکاننک الور سن * تندکرینک توز اونک کوزنندن قاراغان * نوکاسیلماس
 دولت بولان قالور سن * توکاناس دای یردن ایش تونغان * تولقونلی
 دنکز لردای کوج تونغان * کوچلی لر که کوره سوز برکان * کورشکان
 کوچاب لار دای یوز برکان * کلکان ایش که خصا نارت دای ار تورغان *
 کنکار زاتنی ارتن قومای کری اورغان * عقل لار بولان کنکاشکان *
 اینمارال لار بولان تیلک لاشکان * پچه لار بولان بارشغان * پولکونیک لر
 بولان یاراشغان * مایور لار بولان تانیشوب * سردارلار بولان سورا
 شغان * پچه لیق خاز نه لار دین مال بریب * شیخمیرزانی فائده سینه قارا
 شغان * فایله سی اوچون خاز نه لار دن مال ده الغان * باسیب کسیب
 هرقایدنده یول ده الغان * شاه پکیل لی شیخمیرزا * شوالار منی ملکیم
 دیب * شاولا * الدریب هرنه ایتسامد ار کیم دیب * بوزملاس دای اورده
 تیکان اوی سالغان * اورده لار دیکوب اولتوغان * او تاولانی اسلم مال دن
 تولتورغان * دلی باطر توغان ایننک بای میرزا * تیکیلشکان کون لرده *
 تیکلی سینه تاشد ای بتین قاتدرغان * تیلک سزلر بولان تبینفسه * تیتراب
 خان الدن دن تایغان * تیش باتدر مای جا بالاشوب جان تینه مای *

تپیش سوز دلی ایچنگ سیمیغان * باشندن بلکه ار تیق بی لا که * بود راب
 آبтар سوزین قویغان * دلی باطر توغان ایننک بای میرزا * تیغرا ماس
 یوداماس * بیوغانینه نی دیماس * یار او که بولان بالغان غه * کرتی ایتاسان
 های دیمس * کرتی عقلی ساو باشلی * صابر ایننک المیرزا * قار سلاماس
 مول عقل لیم صبر لیم * شاوخال بی دای ابور لیم * ابور لیم صیبلیم
 حرمتبیم * ای دای ایکی تور لانگان بیر بتلیم * عالم لا که دوروس کلان
 عادت لیم * چابار اوزو چاغیل توغاس بولات لیم * اوی بولاتن اوئنکور
 بیلنهکان * اوسمولی سین اور که بیمار مای * اوچتلی سین ایچغیندریب
 یودنکان * توشمان بلهین سیندریب * دوس یورکن اور ایتکان * ایسین
 تابوب او ز عقلین جیبا لیب * ایلکاری دن ایش با جاروب یور تکان * ار
 اصیلی کیچی سی ایننک المیرزا * ایلینکان نن اس تايدر ماس شیخ میرزا *
 باتاغه لی قوی صوده * ماخاللی دینک تیر من لر کویلنهکان * خریب لر
 بولان خاسارنی * خان او لو دای اشیک لی ایتدنک اویلی ایتدنک *
 خبرنک خلق غه یا یلغان * سنی ار تنک دن اییار کان لر اینهگان * عقل لار نک
 بولان نصیبنک * ایر یلمای بیر بیرینه او یولغان * چیراق لار یاقسه کونی
 شاولاماس * جیینا غاب مسکین لانی آوزنک * شیخ میرزا اتنک شربت
 بولوب قویولغان * مسکین لر بولان فقیر لار * مال قازا نه سنی الدنک غه
 جیبلغان * مناسی (بناسی) یوق بیز دای قازاق ارلانی * فایده برکان باتاغه
 سی شیخ میرزا * باتمان باتمان بال ایچسه * اسیریب اسدن تایغان * ایچکی
 لر ایچمای اسریب * او جاتندن او جن المای قویغان * تیکشلی سوز کز کینه
 کلانه * تیش قلالی تیلین قارتوب جیمیغان * تنک کوتاریب یاناشه ایکی
 قولنک نی * تینشدیریب ایکی ایری تیز نک نی * تنکرینک توز دابم
 سلطان خدا بنک * تبلکاننک الغاک برکان او زنک نی * قولای سزیردن
 او نک سز ایش کلسه * قاس توبندن توز قارتوب کوزنک نی * بود

رامای بودامای * ابدرامای ادامای * عقل بولان اوشك ايتارسن
سوزنک نی * عقل لی لار بیر بینه سوراشوب * افندي لر علم لاغه قارا
شوب * آين اويلا شوب کون ياز يب * كيچه اوخلاماي تون يازون *
مافتاو لريں بيتمدرا الماس بولا نی * اتالاردن اصيل تووغان شيخميرزا *
ازالا نی آلپ يورك لی اولا نی *

III.

ИСТОРИЧЕСКИЯ ПѢСНИ КУМЫКОВЪ.

1.

آلاقدن اق بولان لار چو بور سه * النى اقساغىن اوقدن كور * انا
اولى شاجىللنى كوستون سه * اوذگىغاننى كوستونكابن يوقدن كور *

2.

آلاقدن اق بولان لار چو بور سه * النى ارتى قىيا الدى يول * انا
اولى مالدىن اير يلسه * بولور ايكان دوس توشمان غە باشى خور *

3.

ارغمى اريق بوسه نيكا اوشاي * ارقه لارده صيلو يونغان صىنغە اوشاي
انا اولى بارلى بوسه نيكا اوشاي * كون چار يغىن ڪوتىك باسغان قولغە
اوشاي * انا اولى نى بارلى دىب خورلامە * يانغىز دىب كوبىمە *
بىر اتلانسى مال تابار * مال تابغانى اوق ايس تابار * يوغى نە مال
برر * قىداشى اوچون جان بىر *

4.

ارلاركە يالىن ماس * يالىن ماسە زامىد يورك الين ماس * كىشك

فولاق اط منوب * کچه لیک که باتیر توکول چیداماں * کچه لیک ده یازا
نایم ایش توس سه * باتیر لار اولا جکین قرا پول غه ساناماں * یره کیر
سین یمان لار * یخشی چی بار باتیر لار * یا وکور کونل نورا چابوب اوله کن *
فاتین لانی تیای چاچی کسیل سین * باشینه پیاخ کییکن دیب * اوچارغه
جیقغان ار لانی * بارین بیر دای کوره کن *

5.

انا اناده بیر مینک بار * بش ده اولانیمن تنک کور مای * ارغمق ده
بیر مینک بار * قور شال سه یاودن قوقار مای * کروکه ده بیر مینک بار *
تار تغانل اغاچ اوچ فی تو قتا تمای * اصغر تاوده بیر مینک بار * باورونل
یانغان باتیر نی * استاچا یقاب او یاتمای * اتا انا سندن نسین کورا يك *
الى اولان فی بیری یان بیری یخشی بولغان صونک * ارغمق سندن
نسین کورا يك * بازیل یا یچی لار بایداق منکن صونک * کروکه سندن
نسین کورا يك * قول قازاق هر بریسی اونک لی ترسلى ابلکن صونک *
اصغر تاو سندن نسین کورا يك * اول اونکه مغان باتیر نی * بولجاللى کونی
لکن صونک *

6.

قاپولاردن جیقغان قاشغه اطلی * کوب لانی بتین جوغان یخشی اطلی *
کوکوریب کوک اخشم لار بولغانل * کوک بوریلای یور تو چیم * صارغا بیسب
صاری تانک لار اتفانل * کوب دن پاین الوب قایتو چیم * قایاده قیلان
بوتاسه * فالغانی بوز نی بوزوب او تا الماس * قاسناق غه یک کن نار چوک
سه * تایلاق اربه لارین تارتا الماس * منوده بدی ارغمق اربس سه * اط
بوروکه بتا الماس * باری یمان جیبلوب * ایچنل یخشی لارین کورا الماس *
ایجندن یخشی لاری تایغان صونک * اول یمان لار کوب ایزلر لر
تابا الماس *

7.

آرغمق آرو آط لار ار کورکى * التينلى صداق بل کورکى * آرولار
 سیغانیشوب قول لیق ایتسه اوی کورکى * اریو لر بولان باتیرلار *
 اوزلار بیر اویلرده یاراشور * ارقەدە ایکى یسا و یسا سە * شو باتیریم
 پاین المە تالا شور *

8.

ای قناتلى قراقوش * بیر اوچغان صونك اویا سینه قونارمو *
 قراقوش توکلی ختارلى اوق * تارتغان صونك بى اوزدن دیب صورامو *
 کرزهلى دیکن یرلر بار * کرزهلى دن کچه اوتهکن ارلر بار * کرزهلى ده
 یابیشغانلى تالا بار * تالاده بوغاو لانغمان اط ده باز * بوغاوین بوزوب
 الغان نارت ده بار * الاغه قیز تیلاسە برمى دیکن یرده بار * فرا اغاج
 دیکن یرده بار * شول یردن کوندوز اوتمس ارلرکە * قیز تیلاسە قالدرما
 یغان یرده بار *

9.

بوته کەلى اولاقدىدا توپ * ار لىكە بىلدۇن قېرىقازا ایکن * بولوت داي
 باصغان اسکرکە * بور چاقداي ياوغان كولله كە * ار لىكە بىر قايتىمە
 فرض ایکن * شول یرلرده بير بورولماس يماقىغە * اریو لنى ذكە يازا كن *
 قرقە چويکون ايدىم قازلاغە * ار كىكىنه توکول ايسە چاپىمادى * تلاولار
 تىكىرىسىنى اباينك * ار اولانلار توکول ايسە تاپىمادى * يرادن توکول
 ايسە اولىدى * ساللار بولان توکول ايسە كامدى * اوسمىكىر منى بويمى
 اوشكۈنى * كوزيم دن كوركىنم تايمىدى * تىكىريم اركىن اوسمە
 قويىمىدى *

10.

اولاقدىدا داويل يل اشىسى * يياپانىڭ باي ترک كە كوج بولور * باي
 ترک كە كوج بوسە * باشندى بلاقوشلار پوج بولور * باشندى بلا قوشلار

پوج بوسه * ارالیک توشمان لاری تنج بولور * بلاقوش لار باور اندای
بریک سه * باتلاوقلى باو توغای غه یورت سالور * توشمان نی یار مای
اوئین شونلور *

11.

جیغینه لار قیروب یسول ایتلنک * چیغاسی لار ساتوب مال
ایتلنک * بیورتوب اط کوزن لر ایشلند نک * اط کوزن ده ایکی ایکی
اط بسناند نک * اط کوزن بسنی تورغان بدونک * تون او خوده کیشندر نک *
بودنیاده دوس قرداش نی بتی او چون * اول دنیاده باتار گور نک تار
ایتلنک *

12.

دوس اوینه دوس توشكون * دوس لاغه آور ناموس ایش توشكون *
غام مقجه لار ساتسه بال بر مای * بر مقجه کلکن بال غه دوس توی مای *
کلتیر چی کز منی باوده ار قانلی بوزم نی * بیز انى بال غه ساتوب ایچه یک *
دوس کلکن ده تونل نوروب یاغارغه * بلاوزین انى چیراق اتسین لر *
اول کونل بیزین بارلای کلکن کوپ یمان * بایاغی لار بال ایچه دیب
کتسین لر *

13.

اصغار تاو سندن بییک تاو بولماس * انادول سندن اوللو صو بولماس *
ارغمق سندن اریو اط بولماس * انا اولی سندن بخشی زات بولماس * اصغر
تاونی بییک لیکی نه بوسون * باشندن پلپیان تورغان چرلاپ اوئیکون
صونک * انا دول نی اوللولیغی نه بوسون * ایچنل شاوشاق بوز لار قاتغان
صونک * ارغمق نی ارولیکی نه بوسون * الاشهغه یولیمن بریب یورتغان
صونک * انا اولی نی بخشی لیغی نه بوسون * ایچکی لرده بال ایاغین
قولغه الیب * ایری تیزدن یوکونوب * تنکسزینه سن ساولق دیب
ایتفان صونک

14.

ارغمق اريو اطلار مقتانسه * چابوول ده الدین بولدم در * اتلکى داي
ايکى قوش لار مقتانسه * هوادن ايت سز قولار الديم دير * اتا اولي لار
مقنا نسه * ايلانديم ده چويلنديم * قايتوب كلوب اتا يورتيم تابديم دير *

15.

قلالاني توبى قاير جاق * قاقساق بايراق با الماي * بيه لرتا بغان
قولونچاق * تارتيلسه قيل ارقانى اوزا الماي * ارقانى قولون تالپونسه *
اويرونك بيه تولغونور * ارقده ايکى يساو بتلش سه * قرجه داي قزبيل
کوزلى باطريم * خصابچى داي ال قانينه بويانور * اكر قونان امچيك
بوز * ار مناردە برک بولسون * امن لاني توبى صارى بال * ار لاكه
ايچكان كونك كوب بولسون * ايچكى لاني ايچكان بولان فايىن يوق * قور
بولغور خموز لاني قولغه الماي * قونكراوداي اواز لاني چيغار ماي * اق بوزه
نى صارى بالدى داي ايچمسه * ارقده ايکى يساو بتلش سه * ارا سيندن
قليج اوروب اوئىسى * او زينه قارشو تورغان ار لردن * سيدريپ قانلى
توناوجچىمىسى *

16.

توبه لرده تورو اط يتار توبىسى * اول حيوان مندار اولور سويمسى *
بر انادن بشاؤ التاو بار بز ديب * ينكفرنى اراغه السوب قويىسى * يره
كير سون اول ينكفر * سر پيلوب ارك چيقمىسى * ايچيندن ايرا ولن يقمىسى *

17.

امن نى توبى بز بولسى * اكاو سز بالته كسرمه * ار لرنى ايکى يوكروكى
بوماسه * اول ينكفرنى كونكلى كونكلى او سارمى * بلييندە اوى بولاتى بولمسه *
بر انادن بشاؤ التاو توموسه * ينكفر زيم تو شمان بيونن كسرمه *

18.

بزده اولور بز اولور بز * اولکاند یوملور ایکی کوز بز * بز اولکان
صونک قالغان لار * سویلر بزین سوز بز *

باطر اوملت ایتغان ییرلار

19.

آیت دیکاندہ آیتمغان * آط دیکاندہ اکاولی مشاقلى اوغۇھە
دوغکان * اوزىنى قىداشى اوچون اولمكىن * يووغى اوچون عزيز جانىن
برمكىن * اول جى بىرىتى قره قاتۇن در * باطرلانى سویلار سوزى
التنون در *

20.

ترک لانى چايقىلاماغى يىلدۇن در * بىلرنى بى بولماگى الدندر * بىلرنى
بى بولماگى نه بولسۇن * اوزدىنې سويكان مالىن بىرمىسى * اوزدىن نى
او زدىن ایکى نه بولسۇن * او زى كونكى اول بىنى قارشى الدندر او لمىسى *

21.

انا لاغە بز او ز بز اولان ايدىك قزايىدىك * جييەن لانى تاتوى ايدىك
تۈزى ايدىك * تىكىشلى دن ڭلوب بز كە سوز تىسى * بز آنى تويىھ لايىن
كوتىرىدىك * تىكىش سز دن ڭلوب بز كە سوز تىسى * بال تىراولى اوللۇ جييەن
بولسۇن * بز آنى قور مغاندارى بوزا ايدىك * ياغالاشغان كون لرده *
مقتاشغان باطرلار دن او زا ايدىك * توغاسلار اوروب بوزوب مال دە
الديق * كوكرك لر تىشوب جاندە الديق * ينكىغىز ايق بولان يېلى لىق *
ايكا ويسى بىرچە يتوب قاوشالدىق *

22.

برا نادىن دورت ايدىك * يالمانوب يانا تورغان اورت ايدىك * كل
برى دىب بزىن بولان كېچ سىمنا شغان ارلانى * يوركىيندن تايىما س يك

درت ایدیک * بوکون بز که تاوده شونقار سیزغیردی * توزلارده انا کولکه
چوو سالدی * اول کوللرکه چویه بوکون قوشم یوق * ایلا نه مخه باری
بوکون یاو بولدی * الاغه سوز قاتغه کیشم یوق * ایلانهم سویشه ازاویک
یاو بولسون * منی سیرالی ایکی قولم ساو بولسون *

23.

اوزکلی صولار اورکه اقماس * اوزدن لر یمان سوز قاتماس * اوزدن
لر اوز لر یمان سوز قاتسه * اوز ینی اوزدن باشین صیلاشماس *

ایلانوب افغان انا ترک * اول بوزولغور آز کورنور کوب بولور * ارا
سینه سورون کیریب بولکان صونک * کوزتریده صیلاشمهغان دوس
قرداش * منی اوستمده پلاماسون اولکان صونک * توتمسون قزیتم (تعزیه)
کومکان صونک *

24.

ایکی اطلانسه بری ایدیک * بر اطلانسه اوزی ایدیک * اوزنکی فی
قیصغه تارتغان باوی ایدیک * ارقهده ایکی یسا و بتلاشسه * ار اسیندہ
قوروب قویغان تاوی ایدیک * تولوار تووغه اور ولسه * توشمانتغه نچیک
قاتتی یاو ایدیک * یپنده قنکغر یورکان ار ایدیک * بوکون یورمه قویمای
منی یولم دن * نه کوره جک منی یمان تونومدن * ان شاء الله بیور سه *
ختار چیقمای اولمان بوغای قولم دن *

25.

صورايل لارده بال ایدیک * صولارده صوبای بتکان تال ایدیک *
صورايل لارده غی بال بز * کوبک ایت لر کلیب اوورتلادی * صولارده
غی بزین تال لانی * اصلیل سزلر کلیب بوتادی * ایکی لاب جاپدی بزین
ایل بز * کوب ایت لار یانچغان بوری بز * بز اوز بز دغیده * خیلی
توشمانتاغه بولور بز *

26.

تاوده ايديلك ده بور يديك * تالجيق ساق تايلى بيه ير ايديلك * چويكانىه
 هاو الagan قوت ايديلك * بوكونىڭ قوتان لاغه توشدىك قوى بولدىق *
 قونغوش لارده اوzac قالدىق تور بولدىق * كيم بىلسىن بزىن اولوم بز
 صاو بز * اياقده قىصىغە تاسىمە باو بز * اياق لار دن السه بزىن باو بز *
 بورونغى داي الماي ميديلك هاوبز *

27.

قرا ايغىر لايغە باتغان كون * باطىلار يورتار منغە يورتغان كون *
 تېنوب تركىن كېچۈ سالغان كون * كېچۈ اوتوب ارى ياقغە كېچكەن كون *
 قارى دن اق بىلكلەرىغا بوب * قزاق دن قانلى تونا و چىكەن كون * بز
 اوز بز مقتانىش ماى نه ايتاقيق * اوين اولتوروب هراقى (عراقي) باللار
 اېچكەن كون *

28.

قرىچەلەنى چويسنىڭ قازغە چوى * ار كىكىنه توکول بولسىه چابار مۇ *
 خرابەنى الا بولسنىڭ اريونى ال * ار اولان لار توکول بولسىه تابار مۇ *
 ار اولان لار تابىدى بولسىه نه تابىدى * اوزىنى بارمۇق لارىن بىك خابىدى *
 يرالار دن توکول بولسىه اولمىدى * ساللار بولان توکول بولسىه كامدى *

29.

سن اوز يك اوزدىن اولان بولسنىڭ ده * پىچە لاغه اتنىك بىلەندى *
 سىنادلاوغە ايشنىڭ كورندى * سن اوز نىڭ قايتوب اتا يورتغە كلاكانىڭ *
 باطىلار بولان اېچكى اېچرنىڭ * باي لار بولان كەنكاش دنىڭ * بىلر بولان
 ار يىشىنىڭ * اتالار دن سەنداي اولان از تۈوار *

30.

تامىر لارى تاونى توزنى قور شاغان * تالىخ سز مندai لىردىن
 آيرلغان * هركىشى كە بىر بوتاڭلى مول ترك * درام لانى حلال ايتىكان

ظور ترک * قره لانی سوتداری اقلای غان * قرنگغیغه بارق نرکان نور
 ترک * او خلا غان لانی تورتوب اویاتوب * غافل لانی غیر قلی ایتکان کور ترک
 اصیل سز لانی خاندای صیلی ایتکان * از غان لانی سهیر تاکان اول ترک
 اورون سز لاغه اورده بیلا تیب * اوسال لانی چیکرلی ایتکان شول ترک *
 اسریک لانی اسین جیدریب * هاییولکه هقل برکان یول ترک * ساو سر لانی
 سلامه دای ساو ایتوب * صابر سز نی ابورلی ایتکان کل ترک * اول
 ترک نی بو تاغی دار بورو یوق * مندای لکه یاشاو ایتمه کوج کرک *

31.

قره لانی قارشی الدنده یاتسه ده * فاصلی سینه اذ او بیز دای باتسه ده *
 قازاق لانی قول دای تو توب ساتسه ده * قاراللی در صیی بول ماس کسیب نی *
 هراقی ایچمای اسدن تاییب نه ایتسه ده * خور لیق ده اوین بوزوب
 بیتساده * هقل غه موق حدان او زوب کتساده * هر دایم ده ترسی ده
 او نک در نصیب نی * هقل لاری یتوب ارسلان تو تسداده * هاییولیک که
 آتنی ایتولیر کسیب نی * احمق لانی ذو کل درسین او نک ایتکان * اوه اویونی
 الله یقسین نصیب نی * نصیب چایار کوب کناه لی ناس لانی * نامرد
 لانی دوست غه تو شمان خاص لانی * هقل لاری یتسه حلال دوست لانی *
 او نکلی ترسی و صیتم شول بول سون * ان کلا غان لار او نو تماس دای یول
 بول سون * اسکرماسدن ایش تاریق لی کون کلسه * اانا اولی لار کیم نی
 تار تار جیین غه * هایت دیکاندہ تا بول ماس نی قیین غه * ایتار سوزی
 او نک بول ماسین سول بول سون * قزاندن چیقغان قره قول بول سون * تیک
 کیسده آور اسلام پول بول سون * تیل تو بندہ یر او که لیک سوز بول سون *
 تیک تیشندن کولاپ باغار یوز بول سون * سکس ده بیر صیی بول ماس مال
 سز نی * مال سز دن صونک یان کغیر نی * نیجا فالی ده حق یور کنک توز
 بول سون *

32.

قانلى قازاق قاپو ایچنده قوراماس * قان اوزانلى كون لرده * قان
غه دونمای باش ياشوريپ ياراماس * ارسلان لار آوده اداماس * قيین
كلakan سنى كوننك ذه * قماليشسانك تالاشسانك * قازاق جانق قره پولغه
ساناماس * دونالى حقدن قازاق قوتولماس * دون مايلى آرسلان ياوغه
نوتولماس * اوزدن لرقول داي توتلوب ساتلماس * اوراولى حالم بيلماسه *
أوتاسز ايش لريكه باتلماس * كيريتلى قپو اچيلماس * كومكلى كوزال
يانچيلماس * كوزال لاكه كونكىل سرين ايتماسه * كول باى لانى سوزى
قيرغە چاچيلماس * قاوغەلى بيرده اونكساده بيرده اونسكماس * قاتين لاغه
سرچچە كان ارده اونسكماس * آوز لاغه توشكان سوز قايتماس * ازاولي
ارتىق سوزى قيرده ايتماس *

33.

قاراغاي لار بويى قاق الم * قماليشغان كون لرده قازاغم * دوسنك
قويوب ساوكلمه * قارغاناق لار بويى قارغە اويمه * قرغە يوداب سينك
саде * قاقلغوب قزارغى داي ايلمه * چاغلغان مجار اوق لاب ماي
تونك سه * چرىكلى چىنارلاغه سويمله * قمالغان لار كور سنك بى بولمه *
قاوغەلاشغان كون لرده * قاچغان بولان اىي بولمه * چىللە داي چىرمماوق
غه چىريكان * چىنارلاغه اوشامه * چىنار لانى چاپسىه قىيار قلىچ غه * چىق
تىكان كاغزلائين بوشامه * قلىچ لار بولان كنك لاش سنك * قىيغاننك
غه بويالله * يازىدە ساغە سوز يقىسە * ايتغاننك دن اوياالله * يارار موقل
سز خوموز كويلامه * يمان لاغه كوره سويملاس * يمان لار بولان يازده
فاشىن مه * يازىدە سغە ياو يتسە * جاننك غه سبب ايزلاپ ياشين مه *
چاغوجى لار بولان اويلاش مه * چال ايچنك ارو بولان كويلاش مه *
قورداش دوست دىب اينانوب * قيرده غى قاپغون ايشنك سويلاش مه *
امراك در ايم سز اورو تابدرر * هكىندرر بارمۇق لارنىڭ خابدرر * جاننك

اوچون قورداش يولداش شول بولسور * جيالى اوق داي سغه بولغان
 صونك * شاملانغاننى اوروب اتدىن سالغان صونك * داغى ده دوست
 قرداشنىك شول بولور * تارلىق غان كون تالماى تىباو بولغان صونك *
 سن ديكاننى ياغا سىدىن الغان صونك * اشنالانى ادا ناشدای كوركاي
 سن * اشكاره كونكلىن ايىب بىلكان صونك * ايچندهكى چانى يېك كوركان
 صونك * قاوغما لاشغان كونلارده * قارشى الدنك ده عزيز جانى بركان
 صونك *

34.

ارللار چاپغان ساين باش كىسماس * ارللار اورغان ساين قان توكماس *
 ارللار بيرده او زدرر بيرده او زار * ارللار بيرده الدرر بيرده الور * تولكى
 لاين ياصى او لاقده تونالور * بوشوكلاين سالغه بولانير * كوم كوك ياموجى
 لاغه كوكلانور * كوك انلاعه يوك لانور * مال دى توروب باش كتار *
 كيمى نامىرد دنياده * نيتى نه كيم يتار *

35.

ابير كان آورو لاغه اپ بولور * ارللار كە ايم سز كون لر كوب بولور *
 اردىكاننىك امكا كى اوللو قىيىنلى * ار باشىمنه ايم سز ايش لرجىيللى *
 ارىككان قوى لارىك داورو كوب * الغاسagan الدين او تالماس * الغاسagan
 يول يوركىن اورك درىب * ايلانغان بولان ايش كە ياتمالماس * ياكوركاندە تاشا
 قاراب ياتسە دە * يلولى قولن قارشى الدين توتىسى دە * مانكلايغە باشدە
 يازغان يلىزى * تبركان بولان باشدىن كتالماس *

36.

قازاغم قرالاغه قاتلماس * قاتلغاندە فراقانغە باتلماس * قول لارداي
 توشوب ساتلماس * قازاق لاغه تىكىن ياتغان مال قايدە * يالقىن لار بوبى
 قان يامىمى * يال اوستىدىن ارده او مى * قايولى او براقدن قان ساومى *

قازاق لار قىرىپ سال بولماس * قازاق ارلىر قارشى الدندە سال بولماي *
 فوراغور توشمان كونكلو يال بولماس * قازاغىمە قاوغەلى كون يىتمايلى *
 قارشى الدندەن ال بيراقلار اوغاپلى * قىرىپ قرق مىنك اسکر بىتمايلى *
 قازاق ارنى قاراولغىن ايل بىلماس * ار باشىدن شولاي كونلار كىتمايلى *
 قازاقلار يورت غان قارىم يول * قرىملاردن كوب مال اقدرمائى * قاچغان
 لاغە كوزين باقدرمائى * قارا لاغە تىراب توپك چاقدرمائى * قز اقلاغە
 تكىن ياتغان مال بولماس * توقتاغانن قازاق ارنى ايل بىلماس * يازو
 لارى يازىدە بىتماسە * يو لجال سزقازاق ارده اولماس *

37.

قىرغىزلاڭلار كوب ساوتلانى قىنایق * قىرلاردىن كوب يەمان نى سىنایق * قىرلاردى
 قىين كون لر كلامايلى * قىز بايلانى قاوغە سىنه تىنایق * اوچار لاردىن قاوغە
 ايتاكان قىز بابلار * كونى كلسە كوجىلى مېكان يېر مېكان * كوركابلەكە
 باروب سامە سورايق * كوركان لر بار در شونچە اورمېكان * كونى كلسە
 كوجىلى مېكان يېر مېكان * كونكىل كە اوللۇ سوزىن كوتار سنك * شول قز
 بايلار بىزدىن قورقە در مېكان * ايچكى لر ايچماي اىچن تولتۇرغان ايچكىلار
 توكل زر ايكان (زھر ايكان) * ايش كلكاندە اتنمايكان ناس لانى * شونچە
 شولاي نى خىالى بار ايكان * خىاللەرى خىلى بىزلىر * خوراز چاقى ايش
 توەغان ارنلار * ذوخ ايتالىر خوشلىق سوبكان چابان غە * خىجال لرىن
 سوروشىب ايلانسى * اوشامائى مو اولاقدەغى قىيان غە * از اولاقدە آدم
 لانى تاشە اپتوب * استاراق سوپلاب قارا يەمان غە * شوندە سامە قايتىمس
 مېكان ايمان غە *

38.

* چابوللار الدن چىغايق * چاپغان كون بىز عزىز جانلار قىيمايق *
 حايدالاشىب من نىتايم چابوشوب * چايقالىشوب يابوشوب * چاقمهلى مجاھ
 لانى تايمايق * چىچار بىز قره قانغە بو يايق * چابولىشىشوب كلكان اسکرنى *

قارشیلار چابوب يو يايق * بزین بولان قارشیلاشغان ارلانى * قويو
اولكان قوزى لايin سويايق * اوير لرده توقتاشمغان ارلانى * تورده
اولتورغان قرغە ساناب قويايق * قزياشلاغه سانلىق قزباينى * فاغلغان
ازاولاardai تيش لرى * قيز بايلانى ييان ايكان ايسلرى * قيرغونلاردىسە
قيساغان * قرلارده قرا كورسە پوساغان * قرقكون لكه قوونى يىتماسون *
آشاغان تپسى سينه قوساغان *

39.

تماغالى يخشى يكىت بولماسە * قوغون لانى قوذاب الورمو * يابودن
يكىت منار اط توب * اولدە خوجو قره باسيب باررمۇ * نصىبى بار ارلرکە *
يمان اوچىھ تاررمۇ * اوچىھ دن در ارالانى از غانى * بولماي قالماس الله
اوزى يازغانى * قورداشنىك يخشى يكىت بولغان صونك * سن اغار
كونكىل سرنك چىسانىكىدە * ياشورتونك اوچارلاغە يايارمۇ * يابولىدن
ارلرمنار اط توسسە * اييما سينه يازا تايم ايش توس سە * اول حيوان
كوج قواتىن ايبارمۇ * ياش يكىت كە يمان اوچىھ تاريىسى * اغارده كونكىل
سرىن چىكان صونك * چىكان سرى انى ايچىندە سيارمۇ * بىر قورداشى
قورداشىنە سر چىسە * ساندە بىر ساندېغىنە سالغان صونك * كىر اوزون
كريت سالماي قويارمۇ * بو كونلارده مغە قىيىن كىلدى دىب * اوچو اوزون
اول خرابت اچغان صونك * ارتلانى اوصال ليغىن شوندن بىل * امانتىين
دورت يانىنە چىغان صونك *

40.

يو وغم دىب يانغە سرنك انكلاتە * خالبات سوزكە قاتىننىكىنى
تنكلاتە * يانلانى يانداورغە تار تالىب * تىشكارىدىن قورداشنىكىنى
مونكىغا تە * كركلى سوزنىك صوداي بىتكە بورك * كتا الغان صونك ارتىين
قاراب صونك آيتىمە * يو وغم دىب يانغە سرنك انكلاتىسىك * كون كتا
ماي دوست دن توشمان تابارسۇ * صونك ساناولى بارمۇ لارنىك

خابار سن * باتلاني باند اورغه نار تالیب * قشقاریدن قرداش لارنک
 مونكغايتسنک * ياتدر خاصا قرداشنک دای قييلماس * قيلداری درتنک
 قيبله ايچنده سيبا الماس قرداشلرنک قييللاسغه قورتابار * قادالغان درت
 لرنک كه يول تابار * قرداش تاشلاب قورداشينه اينانغان * قراغايدن
 بالته اوتماس دای چورتابار * كركلى سوزين صوداي بتکه اوروب *
 كتالغان صونک خلقنى ارتن قو و ماسه * كون اوزغان توبالي دای تور
 تابار * تويه لرى منك كه يتسه ده * تنكلى لردن شونى باشى اوتسه ده *
 تيكيش سز خلقنى ارتندن سوپلاسه * تنكرى سى توز باقemas * اچولانماي
 كوز باقemas * تنكرىسى توز كوزندن باقemas * دنيا سنه فنا يرتابار *
 اذره ده عذاب بولان كورتابار *

41.

چابوللار الدي قلبيچلى * قليچلار يركه چابسه اوئارمى * توبنده كى
 آرغەغىن بر مسە * اوزدن اربى كه قوللىق ايتارمى * صبر توبى صارى
 آلتون * صبرغه زات يitarمى * الغا ساغان كشىنى ايشى اونك
 بولماس * بارمقلارين خاپغان بولان صونك بولماس * يارلى لاغه كون
 چيقemas * يانكىغز لاغه تانك بولماس * برايغان يخشى يكىت انك بولماس *
 بولا بوسنك باطربولان قورداش بول * اول باطىرده سىندن ايار جان
 بولماس * اوسلاللار بولان قورداش بولمه چى * قىيىن كىلىكان سنى كوننگىدە *
 اول اوسلاللار سغه كلوب يان بولماس * ارن لر تار يماسداي ايش كلسە *
 آتكوتىرسى اور ناموس كوج كلسە * اداناشلار بولان جاندى قورداشنى *
 اشناalar بولان يووق سرداشنى * اشكاره كه سالمه سوپىسىنک قاراجى * سن
 آلانى بير بير ايتوب سيناچى * قورداشلرنك سنى ايشنىڭ كه چالىشemas *
 قوغونلارده ينكىغز كورسە بولشemas * تغرقدە سغە نە دىemas *
 تيكىلىشىكان سنى كوننگىدە * قرداش لرنك سنى ايشنىڭ كه يوداماس *
 سامالاردن ساللار سوزلماس * صابر لانى ايشى ساندە بوزلماس * يمانلار
 ياوده يازلماس * يغالاشغان سنى كوننگىدە * قرداش لرنك باش باشىنە

* توزلماس * چاپغاندە يمان چوی الماس * چاغلشغان سنى كوننڭ ده
قورداش لرنك بير سنى چون او يالماس *

42.

ارنلر ديكان بولان ار بولماس * اوكتىم ليك بولان ارلىر تور الماس *
ارنلرنى اوج باشغە در تابونى * ارغمق غە تىنك ايتىمنىز يابونى * ارن لنى
الدىغىسى اركشى * ايكنچى سى التى اركه بيركشى * اوچونچى سى
اركك در * اوساللىق غە باشىن سالغان يركشى * اوكتىمالىك بولان يوروب
اوى تابغان * تىنكلى لرىم مندن توبن دركشى * تىنكلى لرىم سزدن
جانم قرمان دب * تىكانك اوتدن بىتيم بورمن دىب * يورو يكان لر
كوب در سويسنگ كوركشى * يخشى لار بولان اريشوب *
يمانلار بولان كليشوب * مقتاو بولسە بو دبورنى سوركشى *
بو دبورنى سن يوروتسنگ بو يوقماى * اسرىك دن اسىينك جىيوب ايق
ماى * والله سن تابار سن جىركشى * بو اندىكى زماندە * يخشىلار بولان
قاتش يماندە * يمانلاردن باشنىك تايدرىب * يخشىلار بولان يورى
ھماندە * يخشىلاني هر بير ايشى ارتىق در * يمانلاني توز بها سى قارتىقدىر *
قارتىق ده كوب تارىق بولا بالлагە * جىين بولسە اورته لېق غە سالىنە *
آوللاردە يىباوغە ايتكان جىندە * كوب قورداشلار قوذاب ياتغان او يونىك
او ساللار سوغوب سو يلر مولنە * هقللىنى اونكللى ترسلى سولونە * هقللىلار
قويدىب اونىك سو يلب * اول هقل سىز بالاھ سافن ترس كويلب * جىين
بوزوب توشار ايتدائى يولونە *

43.

قايرلانىب قضايدن قومسارىب * فاتلغانن فوتقارا الماس تاش توللوك
قاوغەلى كون لرقارشى كلكاندە * قان سېقد اتور قره يرنى قوش يورك
سرغەلى قزلار يك ستلىير * سىنك كە منك كە سىنالغان بوش يورك * بوش
بورك لر درتدن تولغان صونك * بودرامس اركرك * بوران لر بوراي

فوپغان صونک * بورلوب باشین سووچه ير کرك * بورلوب باشین سووچه
 ير ناپمای * بو درب اشنی بوزغان ار لکه * مقتاولی ار دیک دن تور
 کرك * تو شمان کوزین دوس ناموسن کوتمه * الدانماس ادم جنین او عکه *
 آدملای تیل توبنه بیتمکه * الي شغان ارسلانلاين طور کرك * او بیلاشمای
 تورلوب سوزم ایتمدیب * ایتغان صونک هیچ سوزم دن قایتمدیب *
 کیریشلاين کزدن نایمایغان * کزیک سز ایش بورکینه سییمایغان *
 کویلنکان کل او زلی تیل کرك * تیل تو شمان نی تو تور قوشدای سار
 ناتیب * تیش قلاسی تیتره تیب اچیلسه * سینکیرینه اذاو بیزدای
 چانچیلسه * سیلکین مای چیدامغه ار کرك * سیلکین کان صیلو اندای
 سسکانیب * بیر ایتكانکه ایکی ایتارنی ایسکاریب * بیلنکان بکی لردای
 ار لکه * بوزگه مینسه بو دره مس ار کرك * کچه ده او بیلا بکونده
 او بیلا بکونده * کوزل لردن صیلو اندای بوی سایلا بقیدریب قز قارایغان
 ار لکه * ایاوسز اسلام برمه مال کرك * ایاوسز اسلام مال لاغه * یرین
 تایب بره بیلنکان قول کرك *

۱۴.

خاطرکز قالسه ده خلوة بولسون سسنکز * قیین لاغه سالیب قیناسه
 ارتی بولان رنج لیق بر رایساکز * صبر جنه نی اجغچی * تزلیک شیطان
 باتغچی * تیل تو شمان نی کسنکز * سویک سز تیل الغاک سوز * تیکیش
 سز سویلمسون * دوس تو شمان ار تنکز دن * یری دیب کوله مسون *
 کوله کان لرنک کورمس * کورمکان حالن بیلمس * تنک لی لری ایچنده *
 نه تریلمس نه اولمس * تنک لی سین تری کورمس * تنک سز لرین بی
 ایتماس * بارلی لیق قیسغان بولان * خلق کولیکان کوی ایتماس *
 اصیل لر ترسدن تو تماس * هقلی اسین یوتماس * اخرین ارتین چینک
 صونکفین * او بیلامای سوزین ایتماس * او بیلا شوب سوز ایتغان صونک *
 قایله صونکفنده قایتماس * یوق اغین خلق دن کورماس * یولو قغان غه
 کانت ایتماس * ایتوب فلا جق زات غه * هقلی بار انت ایتماس * افت

الله نى قلېچى * بىرده او تاسه بىرده او تار * كلامن دىب بىلدىرمائى *
 سورغۇسىز بىردىن يتار * ارقاتىن نى اركە يتىسە * حىنىدە او زوب كتار *
 ار باش سز باوسز بولسىه * قاتىن تاتو و سز بولسىه * اول اوى بوزولماي
 نيتار * يېپ ينكل ارنلانى * ينكلار قاتىن نى آورى * ينكسز قاتىن نى
 اىي ايتار * اركك نى الغاك صابرى * ارككى ينكليل بولسىه * قاتىنى سونكىور
 بولسىه * قره خلقنى اېچىندە * نچىك بولور ابورى * بىرى سامە قويماسە *
 تىل تو شمان نى يوى ما سە * يرىتى بولور يشاوى * تاتو و سزلىق تايىماسە *
 نچىك بولور تاتو وى * ينكسز قروم ساق بولسىه * تىلى بولات بىز بولوب *
 تىش لرى پىچاڭ بولسىه * سورلازى سولچەيمىك * چانچىلر اوچاڭ بولسىه *
 اىكى نورلى بولاندىب * ايلانور قوچاڭ بولسىه * قوچاڭ قولداى قوروشوب *
 ھرنە يتىسەدە بارىشوب * چىدار بىرهاور بولسىه * تولپار نى تولو يوگى *
 تىكىش سز اور بولسىه * مونىڭ مىندىن يېھر باسوب * ارقەسى ياور بولسىه *
 قاچان بىر كون جىداتىر حىاسز كاور بولسىه * كاور قاتىن كوستىر * النكىن
 او ز يورتىنك دن * زمان سز چال قوشدرر * اول نكلدر قارتىنك دن *
 قاتىن لانى يخشى سى * صىلى بولور التوندىن * يمان قاتىن دن چاوب *
 اطده او ز مغان چالتىندىن *

45.

يېھلرى يې باورلاب قووغان كون * يىتماس مىكان قووالاسە ارتىندىن *
 اوچارلارده مقتاناغان ارلى كوب * الانى نىمىسى باشغە قاتىن دن * او ز ئىشى
 او ز لىر اول قز باى لار مقتارلار * كونى كلسە ايشك يېك توققارلار *
 توققا ما سمو ايشك يېك تېرە لىب * اوچار لاغە اول قز باى لار جىيلىب * بىر
 بىرىنە سوپلاسەدە چىرە لىب * او بىدە اول توروب سوپىلەكان دن فايدە يوق *
 پىاخلىرىن قەغىر سالىب باشىنە * اركك بىز دىب توراغانلار قايدە يوق *
 تونوما يېلى بولغان بولان تور بولماس * اوچار لاغە اول قز باى لار جىيلىب *
 اوچو سز سوز بىر كان بولان ار بولماس *

46.

یاساول لار کورسە یاسانىب * یاسغانغانلار کورسە بىسانوب * یاسانىب
 یاوغە چابار باطىرلار * یمانلاردىن قولاي ايكان قاتىن لار * اىكى يمان بىر
 بىرىنه بتلاش سە * ياربىكە سوزىن سوپلاب ياتارلار * اىكى باطىر بىر
 بىرىنه بتلاش سە * اوى بولاتغە اوى سزجانى ساتارلار * جان اباوسز
 چىخ يال سز * چاپسە كسار باطىرلارنى بولاتى * چاپغان كون عزيز جانى
 اىيى غان * يمانلاعە اللهنى مېنىڭ نعلتى *

47.

اسكى كونلار دباغ لانسىه لم الور * ايت یمانلار مىسخرەنى كم الور *
 اللرده ھويا قووغون ديكاندە * يكىت لر ارغمق غە يېر سالور * تولار تۈوغە
 اورولسە * تو و توتغان آرسلان ارلر قىلىسە * كوك كولله دن كوزلر
 بورولسە * كولبای لار اولكى تو بىكە چىر مالور * ياشىنغان بولان قوتولماس *
 يازولارى يازدە يتكان صونىك * قارشى توروب عزرائىل قاتىسىه * قاچغان
 بولان قوتولورمو اوتكان صونىك * قوناق اوىكە جىيلشوب نىچە ده * قورقاچ لار
 مقتانە در كتكان صونىك *

48.

سـامانلىق توبى صارى ساز * سارغايدى ارلر كېرر توبىئىنە * صىرلار
 صونكغۇن اوپلاشوب * سن من دىسە اوسلال كېرر كېيىنە * اول اوسلاللار
 اونكلى ترسلى بولسىدە * اوچار تاشنى اركلاپ بىلاب السادە * اوى
 بولات لار بىرىنىه اورولسە * اوى بىردىن كلىپ قالور ابىنە * اوسلاللار
 اوكتىم سوپلر پولىندىن چايقاللور توز يورمسى يولىندىن * اوزلانى زاتىدە كلماس
 قولىندىن * سرپىلىپ ارك چىغوب تېينە * باطىرلاردىن بىردى تىان توكل مو
 اوسلال لانى كوبىئىنە

IV.

ДОПОЛНЕНИЯ КЪ СОВРЕМЕННЫМЪ КУМЫКСКИМЪ
ПѢСНЯМЪ.

Князю Адиль-султанъ Капланову.

ترکب راقساق اوچاقلانى اويلانى * عادل سلطان تزيوى سن بى لرنى * اوكتم بى لر كليمىنه بازىينه * ترس قارايلار بىنى مالى آزىنه * مالى بولسە جوتده الا اوللو صىپى * عقلى بولان سنداي السون صىنى بى * ماللى بى لرمال بىرە لر مقتارغە * مقتامسە تىليلين تارتوب توختارغە * سن الاسن ساتماى خلقنى يوركىن * تىل لرينىڭ مقتالاسن تې تىكىن * ماللى بى لرجىين ايتوب كنكاش سە * بارى سىندىن سن آرتىق سن تىكلاش سە * عقل لاغە قايتا اويلاشماى سوزآيتماى * ساندراق سوپلاپ سوزنىڭ اوزاتماى * تابغان اوينىڭ قايمىاي تىاقا راغە * مصلحتنىڭ بلهىم بولا ياراغە * الغاسامە قويماى اوللوصىرىنىڭ * اغار كورە هركونىڭ آرتا ابورنىڭ * خىلى لانى باپلىق بو ياي عىبيين * مالى كتسە صىپى كمى كون ساين * سغە ابور بىرگان سىنى يىلىمنىڭ * آرتىسى توكل هېچ كېيماس كليمىنىڭ * آطغە مىينسىڭ يخشى آطلۇ سن جىيىن دە * يوغۇننىڭ نى كومكى سن قېيىن

ده * اوچشکان کون تندکلى لردن او زاسن * عىب ايتىمە يتر ايشنىڭ ده
بوزا سن * سن بىلە سن نه ايش ايكائى سوراماي * اما مغە ييردە آيتىمە
ياراماى * يخساى ده ياز ده *

١٢٨٨

* شول اوزى *

Абдулъ-Кадиръ Мантыкову.

زمان غى اولان لانى * عبد القادر تريسى * كوج بولان نچىك
السون * برمىسى تندكىرىسى * سالمائى سودكارايتا * يوز تومان لب مىاسز *
اچھەلى انصاف سزلار * اسلام تىلاي حىاسز * تىلاكانن توزبرىب * اولىڭ
الاتار يغىنە * تندكلا شدرسه تىيماسلىر * مانتووك نى چارىغىنە * قردن فاراب
كولاپلىر * اتاسى تابغان مال بولان * مىاسز سنداي اوى توتسون *
اوچارىدە ارشakan اولان * آوقدرىب قوش چوپىوب * كونك جاننىڭ يېباتوب *
بىر آين آلتىمش تۇوار * سن آلوب شغى ساتوب * آطنك ساوتىڭ اوينىڭ *
خان اوولوداي آشاونىڭ * كولاپكان مىلكلى بايلار * تاپىماس سنى ياشاونىڭ *
اوكتىم سوپىلار او ساللار * بايلىغىنە مساپىوب * باش يوق مالغە صى بىرە *
زمانغى خلق ده عىب * ياش ايدىنک يانىڭ غېمىز قالدىنک * يول كورستىمە
كۈمىك سز * او زكولر سنداي قالسە * تندكى كە خور بولورشك سز * باش
باشنىڭ غە اوى قالوب * هر بىر ايش دە سىمنالدىنک * پىجەنى كانبويىنىڭ *
يخشى اطلى ايدىنک چىن آلدىنک * يخشى آطلى سن آط مىنسىنک * توش
سندك او للو سودكار * او زدن كويىدە اوى توتفان * سنداي بولور ناموسلى ار *
هر نە او شاسە كېفندىك كە * يورتىنک تور لو كورلەك * كرتى آيتىمە سوبىكان *
تندكى ايتار سغە مىكورلەك * بى بولان اصىل او زدن * هر بىر ياقۇل قورداشنىڭ
* تىرىلىك دن سىلاتىنک * عبد القادر ياش باشنىڭ * شول اوزى *

Письмо М. Османову.

بسم الله كومك ايت آى سلطان كريم * سازغه سوز كايسىش سىين
تولىسون ييرم * الدنجى بار ايدى ييرغه هنرم * تىكلاجى فارايق محمد
افندى * عبدولغه كاغز يازدنك يير بولان يير كره * آنى جوابن قازاق
مونه اندى بره * عبد الرحمن نى عبدول نى تىلکىنه كوره * بوسوز لرنى
يازوب محمد افندى * چاقده يير جوابنك يتيشه تىلدن * يوركىنك كوسماى
مى شول كاور الدن * قرداش دن سرداش دن تازه كونكلدن * مونكايوب
زار سلام محمد افندى * سن كنه كلسىن دىب يال بارا حق غه * تىكلاشوب
قاراشه زمان غه چاقغه * پاشيمان كويلىرى يوق سن اوين يوقغه * آنكلما
بو سوزلر نى محمد افندى * تىكلى لرنك تركى لر اويان بوياندىن *
حرمتىنك آبورنلк آرتىق بى خاندىن * احمددىن اقامدىن شول آجاقااندىن *
سغه كوب سلام محمد افندى * سرداشنىك مونكايوب تورا اوزاقدىن *
كلسىن دىب يال باره بى رزاقدىن * بوييرنى يازاغان مسكمىن قازاقدىن *
اشىئر بىك سلام محمد افندى * سلامدىن صونك قازاق مرادنى يازا * اورودىن
سرقاودىن بولق سن تازا * هرزمان هر چاقدىن خطاسز هزا * قازاقنى تىلكى
محمد افندى * براق سن نه پاين كورماى بى يوزنىك * اشىتماى بى سوپلاسنىك
يازوداي سوزنىك * بىزىن حالدىن كوندىن سورا سنك اوزنىك * ساو سلامت
تورا بىز محمد افندى * بولجالغه كلاسنىن قالاسن آز كونلر * كتسنىك كنه تومان
اشيلا يللر * تووغان يرنىك بولدى شول كاور اللر * تىلائى بىز كل قايت محمد
افندى * قرداشلىنىك ازلا يللر ساغىنناسنى * مولدىنك بويخسای مسكتنىك هانى *
هركس كەقولا يدر كل اوزوطنى * تىلائى بىز قايتسانا محمد افندى * كورنوب
كتاسن كون لانى سايماى * عزيز اشناالانى اسندىن تايمان سويكوملى سوز لارنىك
انوچە قويمى * جان لار بىنە سينكان محمد افندى * سن دە بىر فاهم سن
تنكلا اتاغە * انا كونكلىن اولا توشە خطاغە * انسان غه اولم بار بلکلى
سغه * تىلائى بىز كل قايت محمد افندى * دولتنىك مالنىك خرجلقغە ئانى *

سنن قالماس سن دنیاده همان * اخرت نی اویلامه بولما یو زمان * تیلای
 بز کل قایت محمد افندی * نه ایتسنک یتار انا انا نی حقی * بسوندیا
 فانی در اخرت باقی * انانک نی قولاغن چاینای نهچاقی * انانک سنی
 اوجون محمد افندی * انانک التمش تورلو مصالحة بره * انانک صبر
 ایتمای انانک دن کوره * ایتغان نی اشیدمای تسلکلامای سیرا * همان
 اوژین اوذک کوره افندی * سغه کوچی یتمای اغار بابوش * آزمو اوواق
 لاقر کوننه خا بушا * سندن کلغزکلسه اوی اهلنک چابوش * قایتاخت خبرنک
 ازلایلر افندی * عمرنی سوزلری با ریله حق در * پیستات کوش دای
 خطای سی یوق در * اویلا سنک سغه ده زمان در چاقدر * قایتوب اوی وطنک
 تاپیق افندی * بز باجی لرنک یورک بز یانا * سنی کورمکانلى بک کوب
 زمانه * کون اوذاق ای بتعای توکانمای سنی * قایتسا نای امل ایتمای
 بهانه * بز موننه بوزاروب سن اند قالوب * قولدن بیر ایش کلامای یورک
 بز سالوب * نقاش لاغه یازدرب صورتنک الوب * بیمار تیلای بز محمد
 افندی * نقاش لاغه بیور یازسون صورتنک * اول بودیب قویه ایتمه اداتنک *
 انانک باجیلرنک شول اما نتنک * ازلای بک ساعینا محمد افندی * الدن
 سوراسنک ایتالر ساوده * یورک لری سان مینک یوز تورلوه اووده *
 توکان ده بازارده باقجه ده باوده * دنیالق قازاناتسوی مای لار افندی *
 اخشم کیچی قایتوب اویلرنک یاتا * انط ایتوب سقط نی توکل دیب ساتا *
 بش شایی پایله اوجون اتاسین الداتا * بیرنده توزلک یوق ترکاسنک افندی
 * سن اوقده قولای سن اشیدمای کورمای * بزین قهوقنی خبرن بیلمای *
 قالوریک کوره لردنیاده اولمای * امیدلاری اوللو قاراسنک افندی *
 بیر بیرینه یمان خیال ده قصد * الـهـی توز توکل قرداش ده دوس ده *
 دوسنک ده حرام قاراسنک استا استا * تماشا زمانه تورلنکان افندی * بزده بیر
 تابون بار بیری بیرنده اوستا * اوچاردہ اولتورووب قاتین لاردای یاسدا *
 یوز خبر چیغارا یوق یردن اسدرا * ټغۇ باع ناموس تاس بولغان افندی *

ایتدی قویمتو سویلمک بو تابون نی ایشی * تانکلار مو شو يولنی ناموس
بارکشی * خصاب بازار ده نکان اوچارده حاليکی کلیشی * اخirlرین الله
دوز ایتسون افندی *

سننه ۱۲۸۹

* بیرجی قازاق *

مینک ایکی يوز الی دورت بیل بیتكاندہ * هجردن دعی اون بیمر
ای اوتكان ده * قموق لانی اوچ يورتی نی بیریندہ * بخسای لانی صونکغی
اولتورغان يریندہ * آول خونشوم شادلانغان در شکده يوق * من دنیاغه
اولان بولوب کلکان ده * اندی مغه بورچ توکل مو چالشمہ * شادلان غان
لار قایغوردادی اولکاندہ * اتا يورت لیم بارلى سندہ يوغیندہ * تیکشلى
بیر کوز بولان کورمکه * ایتكانم نی بیلماس لردیب اویلاممای * کوجم
یتسه از کوب کومک برمکه * بو توکل مو اتالانی اداتی * قراندەغى پېخمبر
نی شریقی * بیورمای مو باریوق بولان بولشمہ * قلدن کلکان صدقه نی
اولاشمہ * پای يارلى دیب نه اور کورمای نهده خور * اپ قابلسہ بارى
بولان کاشمہ * بو سوز ایtar انکلای بولسندک تمان لق * بى اوزدن دیب
مینوب تور لوخيالغه * ویره تومه يور كنك دەمان لق * باریندە هقدن تیلا
امان لق * بى اوزدن نی الله بير داي ياراتغان * ازلدەغى حكمتى نی
سرى اوچون * ادم لانی بیرتابونن اركلى ایتیب * قالغان لارین تورلو
يولده برکلى ایتیب * بیلم لى كه بیلم سزفی قارا تغان * بیلم لى نی بیلم
سز كه املی ایتكان * بورونغى يوروق لاغه فاراسق * اق ساقاللى قارت
قوهق دن صوراسق * ایچکى بولغان داغستان نی دملی ایتكان * کوزین
آچیپ كرتى اویلاشىپ قاراماى * اخى بىز نه بولور دیب سوراماى *
اسريک ده ایتكان الار يووق لق * ايق ديلر اندى توشى صوق لق *

سننه ۱۲۷۷

* شول اوزى *

Дѣвица Роза.

كل قز

من بير كل ايدم بورم ده ياتغان * كوب ايدي مني الله قولن او زاتغان *

اغاجم بيک ايدي قييin ايدي يولى * او زاتسنه يتماي ايدي هېچ كيم نى

قولى * ايلانم تولودى هر تورلو چىك * ارا سىيندە من ايديم بارىندىن

كوكچك * خونشوم ده چىك لانى كوراديم حاللىرين * بال جىين قونوب

سورادى بال لرىن * بال جىين او جغان صونك بار بالن صوروب * چىكلر

فالادى فواروب فوروب * چىك نىكىركىك سولغان صونك بالى *

صارى كە دونكۈن صونك قزىلى الى * تىركى قبول ايتماي ازدىن صونك

كوتىمە * پىشورغانوب سىلەكىنوب چالىشە كتىرمە * چىك كە امىل يوق

اغاچىندە قالە * ناموسى كوتىرمائى يرگە تو شوب تابتالە * او ز تىركىندە

تابمايى اول يازق شادلىق * تابغان اناسى بىرده كورماي راحت لق * هېچ

كىم ايتىمە بولماي يورك ياراسن * او بىلاشىپ تابماي باشغە چارا سن * كل

چىك كىيىنib قز كې كە كىرىپ * بال جىين نى ارتىندىن بارادى

بوروب * بال جىين ڭىياو بولوب او پراق كىيىنوب * او زىنە قز قاچوب

كىلمك دن سوينوب * قزنى انا سىينە كلاچىلر سالوب * ياراشغانچە او زى

بى لىكە قمالوب * اللە بار يوروقدە ايتكان صونك اداتن * اور نوت اخىدە

بولايدىلار ارقاتىن * اندر صونك ارادىن از زمان كىكان صونك * تاتولى

كون لارى توش يېك اوتكان صونك * اركك اچولانىب يغىب تاياق غە *

كناھ سز قزنى تو تادى تاياق غە * الای كون نى مغە بىرسىن تىنكىرى *

كوجىن سالغان كوزنى ولور مونورى * بونى كوروب انط ايتدىم بورمدىن

جىقماسغە * نكاھ جىقسىم ده دنیاغە باقماسغە * قىلت دن بىر ارتىن اريو

كون جىقدى * بار كوجىن سالوب توز مغە باقدى * توپچۇ قىدم قتوغمى

اسسى لك اردى * نازىك ايدى جىد اتماي پىرمى چارتلاكتى * اجد

الا کوز لریم او خومدن او بانوب * شول کون او زم فی قز ایکانم فی
تانب * تابانیمه بتاکان چاچم فی تاراب * کیینیب باروب کوز کوکه
قاراب * کورکان صونک بویم الله دای انکیم * بیلدم هجع یرده یوق منی
ننکیم * او خوجو دوست لاردن منی تیلاکیم * بو کون کوب بازو ب
تالغان بیلکیم * کل قز فی خبری شو برده قالسون * ارک بر نکز بیر از
غه یر او بیال السون * بیر او بانتایوب بیر از بیال الوب * الدیعه بیر
کسک کاغزده سالوب * بیر بولان بارمه ناپمای من اونکغون * کل
قز فی خبرن اذربین صونکغین * بارین بر کان صونک یوق بایغه سانلوق *
سزده ایز ماس سزمندن او سنانلوق * بیلکان کوینه ایتمایم اسچنکز
قولاق * آوز بیلکانن سویلر نتسین تیل که چولاق * باش لق او خوسندن کل
قرز او بانوب * او زینی او زینی کیم ایکانن تانب * یانکغیز ایدی
بالقادی کور او سکان بورک * چرخ غه اش یمک جانغه فوانج کرک *
قاتین لار کل قز فی سالغان صونک بیر او بیغه * اولان لانی کورستمه التدیلر تویغه *
تویله غی لار کور دی لار کل قز فی او زین * کل اندی بازایم اول او زی
ایتغان سوزین * فارادم شول تویله ایلانم بارلامه * فارشیم ده بیر اولان
باشلا دی بیرلامه * قراوندن انکلانتی بورک ده بار سری * اولونی تر
کزر ایدی شول کونکی بیری * بیرینه بک سویوب قولاغم توندم * باشغه
خیال غه مینوب انطم او نوتدم * اولان نی او تندن بیر او چغون او جدی *
کلیب بورکم ایچینه تو شدی * شول او چغون سالدی چرمه او رتن *
اسمن اول تایمادی کجه یا ارتن * اولان نی کورمکه بک سویدی بورکم *
چارتلامه از فالدی قایغولی کوکرکم * بیر اخشم تورادیم خونشو لارده او یله *
کریب کلدی اولان من خبر سز کویله * قایغودن قونقارمه تیلا دی قولم *
بیلا دی کری او رمه یوق باشغه بولم * من اچچی دنکزده او لمه سویمای
باتوب * یال باردم توقتار دیب قولم او ز توب * من قولم او زاتدم اولان
سن قیلا دنک بورکم * بورکم بلکان صونک بیتدر دنک کرکم * توب سز

دنزکه من بازقنى سالوب * ارحم سز او زنك ياغا سنده قالوب *
اركين او سكان يوركم تو تغان سن قيسوب * قيسمنك ده من بازق تورامن
پوسوب * اچسنك قيسمنك كورامن از يارق * ايزلكاننك قايدنك سغه نه
تارق * يورك نازيك رات تيرناغنك او ترى * قيسمه اياماي قباتندرن
او ترى * يالقغان سن كناه سز خورلای سن منى * من بولسم بير داغى
نينك قوراي سنى * قوچاغنك ده من توروب فرقاراي كوزلرنك *
الرذكى غه او شاماي حالى كى سوزلرنك * تماشا توكل موهايلر بزىن
خلقى يولي * ار قاتين الله نى بارى بيرداي قولى * قاتين غه نيكا ياراماى
ايکى اركه بارمه * اركك كه يارagan صونك دورت قاتين بيرجه المه *
الله غه اوللو بارماسون توبه بوسون خدایغه * يورك يارلغاندە نه ده
كلا او يغه *

* شول او زى *

ارن لر دیکان بولان ار بولاس * ارن لر باری بیردای تنك
بولاس * ارن لر ده ار بارد * اویلامای ایتار سوزن ایتایغان * قوین
دیب از رکیل کلسن * زمان سز از بیز جانن بر سن * هقلنه کرتی اویلاشیب
سوز ایتسه * ایتغافنندن هیچ بورلوب قایتمغان * او مرنه کوب قیمن لار
کورسده * دنیانی پچه لغین برسه ده * دنیانی تاتلی لکین تاتوب ده *
دماه لق دن ار ماموسن ساتمغان * از رکیل حق دن کلakan کلاچی *
سن کوره سن بیر الله دن تیلاچی * ارا بزده الجی بولیب سویلاچی *
شول ارلانی قیسغه ایتماسون بوجالان * یخشی لار اولسه ال اوله * یمانلار
اولسه کوب لر توژه له * هر بیر یچن اون یمان نی بره بک * ارتفه
سالسون یخشی لانی اجلین * دنیانی اختر نی بیلاکان * قورد اشنه یخشی
تیلاک تیلاکان * یووغی اور بولغان نی سویا کان * ناموس لی ارنی
نامردغه تنك کورمسون * بورکی قره او زی یوزدن دوس بولغان * دوس
فارداش نی ارا سینه اوت سالغان * کونچی لک تیلی بولان اوو یایغان *
اغالانی تیلاک لرین بر مسین * از رکیل ملک لانی صیلی سی * ارزه
بزني تنکری که ایتار سن * تنکری دن تیلکبز بر مکه * بیور ورق بولسه
جواب الوب قایتار سن *

* شول او زی *

قاراغای لار باتار سل کلسه * قرا سل دای سغیلشوب یل کلسه *
 یل تیباریب سل تارتیب * غافل توندن توشوپ شوغار باتایق * دوستلار
 توشمان توشمان دوس * قارشیلا شب قمالشغان کون لرده * قایریلوب
 کیم که توبک اتایق * قایق باتیب فازاق ار لر افغان صونک * تالپونوب
 پاگه سینه چیقغان صونک * توشمان اوچون دوس نی اوین یقغان صونک *
 توشك سز حالی نچیک یاتایق * یولوقغاندی یویمه سویسه یمان لار * یوکروک الاشه
 دای بورتایق * یورتغاندی ده قووا کلسه ایز بز * یولدر بورک توقتاشدریب
 توتایق * قوى دیکاندہ قویمای ظلم ایتكان صونک * قهر لانیب قاتدی
 بولاس ار لرنی * اوج بايلام نامه کوکه ساتایق *

اوتوز توبه اوون ارقه * اوسل لار چابار اوز مندیب * ای قرانکغیلی
 کچه ده ارسلان لاين توز مندیب * باطرلار شوند توورا چابار نچه ده *
 بورلوب شوند بوز مندیب * صاری انلار یول اورته ده سالیردیب * قارا
 انلار اورته یولدی فالمیردیب * اق انلانی ایامسه الور دیب * اق انلانی
 اصیل ار لر ار یتوب * اوون ارقه دن چیغار اوسل بولمن دیب * چاپغون
 دیسنه پورسوق لاين بو شالیب * اوت باشد غی قاتین لاغه اوشالیب *
 اوتوزدن بیری چیقماس اوسل لار * اوز باشم نی فرایر که سالمن دیب *
 باساولدن ال یاسغانور ایش کلسه * توشمان لاردن دوس یانینه کوچ کلسه *
 باطرلار توورا چابار بت تابار * یکیت یولسه امک که اب تابار * انا
 بورتدن سلطان جانم قورماندیب * کولله لردن قورقوب کوزم بوم من
 دیب * اوسل لار دای اویدی یاتوب تورمن دیب * اتام انامسز بر نسکن
 فرمان دیب * انا انادن فرمان الیب کیره کان * بو دنیانی حالت کون
 بیله کان * بیر خدای نی بیوروق حقین توله کان * اول باطرغه خدای نعله
 ایتارمو * دنیاده پاین الیب اوله کان *

چابوللار چاپمای چالت اوزماس * چاپغان ڪون جانلى يكىت دن
اطده اوزماس * يكىت لر جا بالاشغان ڪون لرده * شام لانىب جان قىيناماي
بىت تاپاس * قوناق اويده اوللو سوپىلر اوصاللار * قىيىن ڪوند سس چىغار
ماى پوسارلار * اوروش لاغه اوچه چاپار باطىلار * اووجىنه اوٽ الوب *
چاينار ينه كولله الوب * جاغارن توشمانىنه باقليرىب * چاچمارندن قراقان
لار اقدرىب * يكىت لار ساوتىنه شايلا نور * اوصاللار بولسە اوٽ كوندە *
قوش ارتىنه ايلانور *

يېشى سن كل ترکلى باولانى * سوت ايكانلى سويكانى سن ساولانى * سنى
بييم سويكان لر صو بولسون * اوتاولارى قرانىكى لانسون جوو بولسون *
بييم سنى سويكان لر بار بولماس * سن دىب سغە قاراغان لار خور بولماس *
سن سن ديكان زمانى * من من ديكان لانى يېشى اور بولماس * ساولوغنىڭ
دن سويونكان لر ير بولماس * سينالغان سن صغا التونلى ترک سن *
سالقىنىڭ سان كشى كە تار بولماس * سالقىن ليغىنگى ساراي اوى يېك *
ساوليغىنگى من حالى ايتغان كوى يېك * ايكلماسون بييم سنى بوناق لرنىڭ
سيئما سون * دوس قىداشنىڭ قايغۇ بولان يان ماسون * بىهەلىلى منك
سز تازار ار * بىتلشكاندە منك كە كوجى چاتار ار * كوروللشكان كوب
خلق غە * كوندەلن توغاس بولىنىڭ ياو بولسە * اشار بزدە ايجار بز *
سىدى اى بىزىن جان بىبىز ساولسە *

تاقه‌ماق بیمر

قول یاولغم بار ایدی * قول تیکیرین الادی * سندغافان یاش بورکار *
شونی بولان یال ایدی * قول یاولغم قوش یمک * چنی چریک بوش یمک *
سونکورنی صیی باتغان * صوغه سوبدوم ناش یمک * صوغه سوبدوم
ناش نتمای * ای ایلانیب ییل کتمای * توزلغان تومان یاولق * تور
لنکیر جمهه سی اوئمای * جمهه سی اوئمای تورلنکیر * چوم ترک دای بور
لنکیر * سوتدن ده ارو من دیب * مقتانه در چیر لنکیر * سوراپل بوبلو
کل سوبلو * سوتدن ارو اق قاشق * اندی بیر یاولق نوشکان * بیر از
سوکلدى عاشق * سوکلدى عاشق سونکور * سوکلماس صابر کونکل *
اسکار ماي اسمى الدى * اسکى یاولق دن دونکور * دونماس مى اسکى
یاولق * قاورامه کولته یاولق * کچه بیر کوندوز ایکى * نرکه دیو پرنک
ساولق * ترکاوسر دیو پرنک دن * تنك لیک توتسون چرنک دن * اللذغى
قول یاولغم * سوکلکان یر بيرندن * یل تیل لى صو کونکل لى * یر بيرندن
سوکللى * ایچى تولغان اشغم * باري یر که توکللى * اشغم الجيلى دى *
چىكلى بوکلى تاولى دى * یاولغم توشم لى دى * یر بيرندن اولى دى *
اولى دى ایدکریمک * هر در تم توکریمک * اندی بیر یاولق نوشکان *
خارج توپکه یکریمک * بیر از تولغان یاولق * انجه توکول اللاولق * باز
باشنى یابى سن سن * بیلسنک دیو پرنک ساولق * باز باشنى کونکل
یابىء * یای نکى اللقايده * یاز باشى داي یايده یوق * دیکان بولان
فايده یوق * نیغايده دیکان بولان * توشممه سن ساولق غه کیمسادن کل
نى توکوب * خور بولدوچ قول یاولق غه * قول یاولق قوللى سانلى * بورکى
یوز مینک خیاللى * یای یانغور سز قاش فارسز * کیم بولسون باز باش

جانلى * ياي باز باش جانلى من ديب * بليم چىردى بىدن * فانانلى
فراقوشداي * اندى اوچوب يوروى كوكدن * خىحال تاقدم قلاولى *
قاموچيم قوش يالاولى * قاچان تار قالير ايكان * كوكراك لر نالا،لى *
تالاولى كولراك لر * درتدن تولغان يورك لر * برونغى سونارده يوق *
ايتسكله نيكركلر * نيكركلر ايتساكله * الدنغي داي كوزده يوق * چارخيمه
سينكار يمك * جانغه يلى سوزده يوق * سوز سويلاپ سامارقاون * اپ
بولان تاوب باون * باريپ باوينه كيرسم * اللركه سالا قوون * قوون
سالا اللركه * قورشاب قلعه بوزغان داي * اياغنك بولان قولنك * التون
بولان سوزغان داي * كومش يمك قوللارنك * التوداي اياقلارنك *
انكلرنك المه يمك * قاردن ده اق بایاق لرنك * بایاق لرىك قاريمك *
انكلرنك المه يمك * اوزننك چيغان سوزنك * تاتوولى دوله يمك *
دوله ايتار يابراقدن * جان صىلى اوپراقدن * جان نى سندن اريوى *
برالاس توپراق دن * يواننك بيرمييمك يوركنك * بىلدە مندن اركنك *
اوزننك موندە بولسنك ده * اللقايدە كركنك * كركنك كلاماس بويان غە *
خلبات توشماس ايان غە * بير سوزمى اىكى ايتمان * توش سام اوللو
زيان غە * اوللو زيان غە توشمای * اوكتەم لر اوپون تابماس * كوكدن
پردن اوپلاشىپ * دنيانى كوبىن تابماس * دنيا لر ايلانماى مى * دوكورك
ايتكان چاريمك * بىك انكلائى سن ايتغاننى * اوچ قولاغنك بارييمك *
بانغورداي يامسىك ده * كوكره دنك كوك يمك * ماى داي ياغىلوب
كىسىم * سن كورمننك توک يمك * كورمننك كوزدن قاراب * بىلەننك
كونكلام سوراب * بون باسغان بويىمندن * خىلى خور مسغىل خراب *
خىلى خور مسغىل خراب * بويىمندن باسغان تايماى * بولور بولاس ايشلى
كە * ايناندىم اسىم جىيەماى * اسىم جىيماى ايش كوردم * او ياوچاق ده توش كوردم *
بال بوركوب بارمۇ خابدم * نم قوراي بير دوس تابدم * بير دوس تابدم
نم قوراي * يولدوز كوزكۈن چىرای * قوش لق دن توش بولغانچە *

مینک تیل لی نیکار بواي * قوش لق چاقده بال بر دنك * تووش بولغانچه
قالسون دیب * توں دن صونک زقوم بر دنك * حق باشم دن السون
دیب *

* بيرجي فازاق *

Напечатано по определению Восточного факультета.

С.-Петербургъ, 18 Декабря 1883 г.

Деканъ *B. Васильевъ.*

ИМВ. № 1905.

ТИПОГРАФІЯ ИМПЕРАТОРСКОЙ АКАДЕМИИ НАУКЪ.

(Бас. Остр., 9 лин., № 12).

1883.

A. H. Canisius.

РНБ ОНЛ

Кумык.
454.